
**ROCZNE SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU
WSPIERANIA RODZINY**

SPRAWOZDANIE ZA ROK 2023

CHRZANÓW 2024

I.	Wprowadzenie.....	3
II.	Realizacja gminnego programu wspierania rodziny w gminie chrzanów w roku 2023	5
III.	Działania podnoszące kompetencje i profesjonalizm kadry zajmującej się pracą z rodziną.....	7
IV.	Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.....	11
	1. Asystent rodziny.....	11
	1.1 Dofinansowanie zadań realizowanych przez asystenta rodziny.....	16
	2. Rodziny wspierające.....	16
	3. Placówki wsparcia dziennego.....	17
	3.1 Centrum Usług Socjalnych w Chrzanowie.....	17
	3.2 Punkt „Mały Port”.....	20
V.	Finansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.....	21
VI.	Sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny.....	23
VII.	Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej z terenu gminy chrzanów.....	23
	1. Pogłębiona praca socjalna z rodziną.....	24
	2. Przeciwdziałanie Przemocy w Rodzinie.....	26
	3. Poradnictwo specjalistyczne.....	28
VIII.	Działania mające na celu tworzenie warunków umożliwiających zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego.....	29
	1. Świadczenia finansowe.....	30
	2. Świadczenia pozafinansowe.....	35
IX.	Działania o charakterze promocyjnym oraz współdziałanie podmiotów na rzecz pozytywnego wizerunku rodziny w gminie chrzanów.....	43
	1. Chrzanowskie Centrum Wolontariatu.....	44
	2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chrzanowie.....	44
	3. Opłatek Maltański.....	47
	4. Placówki oświatowe.....	48
	5. Placówki służby zdrowia.....	56
X.	Podsumowanie.....	57

I. WPROWADZENIE

Jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej są obowiązane do wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2023r., poz. 1426 z późn. zm.). Obowiązek ten wskazane jednostki realizują przy współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi oraz kościołami i związkami wyznaniowymi, a także organizacjami społecznymi. Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości.

Do zadań własnych gminy w myśl art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy:

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.
2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.
3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.
4. Finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny oraz kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające.
5. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
6. Sporządzanie, zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji

elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3.

7. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie realizuje zadania wynikające z przywołanej powyżej ustawy, w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Chrzanów na lata 2023-2025, ustanowionego Uchwałą Nr LI/540/2022 Rady Miejskiej w Chrzanowie z dnia 20 grudnia 2022 roku. Zgodnie z założeniami, Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Chrzanów na lata 2023- 2025 koordynowany jest przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie, a jego monitoring i ewaluacja odbywa się poprzez ocenę stopnia realizacji poszczególnych celów szczegółowych oraz założonych wskaźników. Realizacja Programu podlega weryfikacji w dwojaki sposób. Zgodnie z treścią art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w terminie do 31 marca każdego roku kalendarzowego Burmistrz Miasta i Gminy Chrzanów składa Radzie Miejskiej w Chrzanowie roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Ponadto, jednostka realizująca zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej jest zobowiązana do sporządzenia sprawozdania rzeczowo-finansowego z zakresu wsparcia rodziny i przekazania go Wojewodzie Małopolskiemu w wersji elektronicznej.

II. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W GMINIE CHRZANÓW W ROKU 2023

Działania podejmowane w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Chrzanów w latach 2023-2025 są reakcją na dokonaną analizę problemów i indywidualnych potrzeb osób oraz rodzin z terenu Gminy Chrzanów w obszarze ich prawidłowego funkcjonowania w środowisku społecznym. Myślą przewodnią przy formułowaniu wsparcia w ramach Programu była teza mówiąca, że środowisko rodzinne mocno oddziałuje na kształtowanie postaw jednostki, a jego destrukcyjny wpływ może przyczynić się do kreowania różnorodnych dysfunkcji czy problemów społecznych. Stąd założenie, że przy wspieraniu rodziny, nie sposób ominąć roli profilaktyki, jako elementu chroniącego przed powstawaniem deficytów. Zatem, prowadzone działania nie tylko skupiają się na korygowaniu i poprawie zachowań jednostkowych, ale ujmują rodzinę w kategoriach potencjału i integralności różnych obszarów życia rodzinnego i społecznego. W Programie na lata 2023-2025 za **cel główny** przyjęto *skuteczne wsparcie rodzin z terenu Gminy Chrzanów, przy jednoczesnym kompleksowym rozwoju systemu opieki na dzieckiem i rodziną*. Model programu zakłada działania o charakterze wspierającym, łączące aktywność osób na rzecz pomocy dziecku i rodzinie, i pobudzającym rodziny do integracji oraz zachowania stabilności systemu rodzinnego.

Cele szczegółowe Programu rozbito na siedem podobszarów, w zakresie:

- 1) działań o charakterze promocyjnym, związanych ze wzmocnieniem pozytywnego wizerunku rodziny w Gminie Chrzanów;
- 2) działań mających na celu tworzenie warunków umożliwiających zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego;
- 3) działań o charakterze wspierającym rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze;
- 4) rozwoju działań zapobiegających zagrożeniom i sytuacjom kryzysowym w rodzinie;
- 5) działań wspierających adresowanych do dzieci i młodzieży;
- 6) działań podnoszących kompetencje i profesjonalizm kadry zajmującej się pracą z rodziną;
- 7) działań łączących aktywność różnych instytucji i podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz rodzin.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Chrzanów skierowany został do następującej kategorii odbiorców, tj.:

- 1) rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz w pełnieniu ról rodzicielskich,
- 2) dzieci i młodzieży zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej na skutek niewydolności środowiska rodzinnego,
- 3) osób z rodzin, gdzie wprowadzenie działań profilaktycznych może skutecznie przeciwdziałać degradacji i rozpadowi środowiska rodzinnego,
- 4) rodzin, które ze względu na chęć rozwoju i otwartość na nowe możliwości pragną wzbogacić swoje życie rodzinno-społeczne.

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Chrzanów odbywało się ze środków własnych gminy, zaplanowanych w budżecie Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie na rok 2023, dotacji z budżetu państwa oraz środków z przeznaczeniem na realizację programów ministerialnych.

W realizację **Gminnego Programu Wspierania Rodziny** zaangażowanych zostało wiele instytucji o zasięgu gminnym i powiatowym, a także ogólnokrajowym, które poza działalnością statutową, rozszerzyły swoją ofertę o dodatkowe zadania, celem realizacji głównych założeń programowych. W oparciu o przeprowadzone działania ewaluacyjne rozpoznano, że do realizacji Programu włączyły się następujące instytucje:

- 1) o zasięgu gminnym: Urząd Miejski w Chrzanowie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie, Centrum Usług Socjalnych w Chrzanowie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chrzanowie, placówki oświatowe z terenu Gminy Chrzanów, placówki służby zdrowia, Miejska Biblioteka Publiczna w Chrzanowie, Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Chrzanowie, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Chrzanowie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Chrzanów;
- 2) o zasięgu powiatowym: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chrzanowie, Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Chrzanowie, Komenda Powiatowa Policji w Chrzanowie, Szpital Powiatowy w Chrzanowie;
- 3) o zasięgu ogólnokrajowym: Zakon Maltański.

Problematyka życia rodzinnego stanowi kluczowy element badań socjologicznych, z których jasno wynika, że współczesne rodziny ulegają różnym transformacjom. Ponadto, zagrożone są wystąpieniem różnorodnych kryzysów. Zagrożeniom poddane są takie aspekty ich funkcjonowania jak konstrukcja rodziny, role poszczególnych członków rodziny, więzi i relacje rodzinne. Już sam charakter rodziny, jak na przykład alternatywna forma życia małżeńsko-rodzinnego czy związek partnerski, może być napiętnowany przez niską tolerancję społeczeństwa, a w konsekwencji przyczyniać się do jej rozpadu. Wyzwania, z jakimi mierzą się współczesne rodziny to także niepełnosprawność wśród członków rodziny, rodzina czasowo rozłączona, w tym rodzina migracyjna, ale również niedostosowanie do obowiązujących norm społecznych, rzutujące na swego rodzaju dysfunkcjonalność rodzin.

Na funkcjonowanie rodzin z terenu Gminy Chrzanów w roku 2023 znaczny wpływ miały również czynniki zewnętrzne, spośród których na pierwszy plan wysunęło się ubożenie społeczeństwa, powodowane w głównej mierze nieco wyższym wskaźnikiem bezrobocia oraz znacznym wzrostem inflacji – zagadnienia ujęte zostały w ramach opracowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Chrzanów na lata 2024-2030. Czynniki zewnętrzne potęgują narastanie konfliktów wśród najbliższych członków rodziny oraz takie stany jak poirytowanie, zniechęcenie do życia i podejmowanie walki o poprawę bytu, czy pogorszenie stosunków między krewnymi. W roku 2023, oprócz wymienionych zagrożeń wśród rodzin z terenu Gminy Chrzanów, dołączyły te, które związane były pośrednio z konfliktem zbrojnym na Ukrainie oraz kryzysem energetycznym. Wskazane czynniki stanowiły podstawę do uruchomienia przez gminę w roku 2022 nowych działań pomocowych z obszaru wsparcia rodziny. Choć miniony okres postawił Gminę Chrzanów przed wieloma trudnymi wyzwaniami, to poniższe sprawozdanie pokazuje, że ich przezwyciężenie leży w obszarze kompetencji i możliwości jednostek gminnych.

III. DZIAŁANIA PODNOSZĄCE KOMPETENCJE I PROFESJONALIZM KADRY ZAJMUJĄCEJ SIĘ PRACĄ Z RODZINĄ

Istota pracy osób zawodowo zajmujących się pracą z rodziną bezpośrednio związana jest z koniecznością permanentnego podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych. Zakres obszarów, na których należy się skupić, podnosząc własne kompetencje trudno precyzyjnie określić, choćby z uwagi na złożony charakter sytuacji problemowych występujących w rodzinach. W swojej codziennej pracy osoby te nierzadko są zmuszone do

działania w sposób niestandardowy, do stosowania rozwiązań dotychczas nieznanymi, dopasowanych do konkretnej, często niejednoznacznej sytuacji. Ponadto, problemy rodzin, które powinny być rozwiązywane, zazwyczaj nie są wewnętrznie spójne, co może rodzić dylematy dotyczące zakresu i sposobu udzielenia pomocy czy wsparcia.

Zgodnie z zapisem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, kadra systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz służby zaangażowane w realizację zadań wynikających z powyższej ustawy, są zobowiązane do podnoszenia poziomu wiedzy i umiejętności zawodowych. Zakres szkoleń bezpośrednio przekładających się na profesjonalizm osób zaangażowanych w pomaganie rodzinom i ich wspieranie, można podzielić na dwa obszary:

- pierwszy, to obszar merytoryczny, na który składa się przygotowanie do zawodu i ciągłe doskonalenie w tym zakresie poprzez szkolenia, kursy, superwizje, samodoskonalenie itp.
- drugi obszar dotyczy tzw. kompetencji miękkich, a więc całego spektrum umiejętności, które przekładają się na efektywną pracę, zarówno z klientem, jak i współpracownikami.

Szkolenia dla pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie:

1. Superwizja pracy socjalnej, realizowana w roku 2023 w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie, przy ulicy Jagiellońskiej 4, odbywała się w formie grupowej, a prowadzona była przez zewnętrznego certyfikowanego superwizora. Spotkania miały charakter cykliczny (1 raz w miesiącu) – odbywały się w godzinach pracy OPS w Chrzanowie. W superwizji, poza pracownikami socjalnymi, uczestniczyli również przedstawiciele innych grup zawodowych, jak chociażby: asystenci rodziny, przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Chrzanów, specjalista ds. rodziny, starszy instruktor terapii. Z uczestnictwa w superwizji wykluczony został Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie. Zadanie realizowane było w okresie III-XI.2023 r. (z przerwą wakacyjną) – w sumie zrealizowano 6 spotkań. W superwizji udział wzięło łącznie 26 osób.
2. W roku 2023 przeprowadzono dwudniowe szkolenie wyjazdowe w terminie 24.03.-25.03.2023 r. z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej oraz uzależnień. W szkoleniu udział wzięli pracownicy socjalni OPS w Chrzanowie, bezpośrednio zaangażowani w przeciwdziałanie przemocy domowej, a także członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego, powołanego w Gminie Chrzanów.

3. Pracownicy socjalni chrzanowskiego OPS, w tym kadra zarządzająca, doskonalili swoje umiejętności i zdobywali wiedzę w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, w związku ze znowelizowaną ustawą i rewolucyjnymi zmianami w przepisach prawa, a także z obszaru ochrony zdrowia psychicznego. W sumie odbyły się 3 jednodniowe szkolenia w okresie kwiecień-lipiec 2023 roku, które miały charakter stacjonarny w formie on-line oraz wyjazdowy.
4. Pracownicy socjalni mieli okazję do zdobycia wiedzy w zakresie nowelizacji ustawy o pomocy społecznej oraz z zakresu e-doręczeń. Szkolenie realizowane było w ramach środków pozyskanych z Krajowego Funduszu Szkoleniowego.
5. Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie w październiku 2023 roku był organizatorem konferencji naukowej pn. „Teoretyczne i praktyczne aspekty przemocy domowej” o charakterze interdyscyplinarnym, przeznaczonym dla przedstawicieli instytucji systemu przeciwdziałania przemocy domowej z terenu powiatu chrzanowskiego. Konferencja odbyła się pod patronatem honorowym Burmistrza Miasta Chrzanowa. W przedsięwzięciu udział wzięło 88 osób. Tematyka konferencji obejmowała różnorodne aspekty przemocy domowej, związane z nowymi regulacjami prawnymi i wyzwaniem systemowymi, celem stworzenia spójnego i skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.
6. W ramach rozwoju zawodowego, jeden pracownik we wrześniu 2023 roku wziął udział w szkoleniu stacjonarnym w formie on-line poruszającym tematykę specyfiki pracy z osobami zaburzonymi psychicznie, w tym wyznaczania granic w pracy z klientem oraz stosowania przymusu bezpośredniego. Ponadto, w listopadzie 2023 roku dwóch pracowników uczestniczyło w Małopolskim Forum Pomocy Społecznej, podejmującym tematykę deinstytucjonalizacji pomocy społecznej w najbliższej perspektywie.
7. W zakresie podnoszenia kompetencji zawodowych w obszarze zasobów budżetowych ośrodka pomocy społecznej i prawidłowości prowadzenia działań administracyjnych w grudniu 2023 roku przeprowadzono dwudniowe szkolenie wyjazdowe dla 38 pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie pn. „*Należności budżetowe ośrodka pomocy społecznej. Dochodzenie należności, stosowania ulg i umarzanie*” z elementami przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.

Szkolenia dla asystentów rodzin zatrudnionych w Ośrodku Pomocy Społecznej w Chrzanowie w roku 2023:

- asystenci rodziny w roku 2023 mieli okazję uczestniczyć w prowadzonych na terenie

Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie cyklicznych działaniach superwizyjnych;

- celem stworzenia spójnego i skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, asystenci rodziny zaproszeni zostali w październiku 2023 roku do udziału w konferencji naukowej z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Z zaproszenia skorzystało 3 asystentów rodziny;
- w listopadzie 2023 roku dwóch asystentów rodziny wzięło udział w szkoleniu z zakresu tematyki procedury „Niebieskie Karty” w obszarze rozpoznawania symptomów krzywdzenia dzieci oraz tworzenia i organizacji pracy rodzin wspierających;
- celem przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu, 3 asystentów rodziny wraz z pracownikami Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie, skorzystało ze szkolenia wyjazdowego, które odbyło się w grudniu 2023 roku.

Szkolenia pedagogów z placówek oświatowych z terenu Gminy Chrzanów w obszarze wspierania rodziny:

- szkolenia, typu: „Jak zadbać o dobrostan swój i swoich uczniów. Niwelowanie presji, regulowanie emocji, skuteczne wsparcie”, „Dziecko z zaburzeniami koncentracji uwagi. Obraz dziecka z ADHD w szkole – Metoda pracy”, „Depresja i uzależnienia wśród dzieci i młodzieży – porozmawiajmy”, „Pokolenie Alfa, czyli „ekranowcy” w szkolnej ławce”, „Błędy i bariery w ocenianiu i wychowaniu”, „Powrót do szkoły, a kondycja psychiczna uczniów. Przygotuj plan profilaktyki trudnych zachowań na cały rok szkolnych”. Przedszkole Samorządowe nr 7 w Chrzanowie we własnym zakresie zorganizowało Radę Pedagogiczną szkoleniową, dotyczącą procedury „Niebieskie Karty”, w ramach której zapoznano pracowników z procedurami postępowania w przypadku podejrzenia lub stwierdzenia stosowania przemocy wobec dziecka w środowisku rodzinnym.
- kadra pedagogiczna podnosiła swoje kwalifikacje na poziomie studiów podyplomowych, m.in. z zakresu integracji sensorycznej, zaburzeń ze spektrum autyzmu – zaburzenia neurorozwojowe, pedagogiki specjalnej, terapii autyzmu – w tym Zespołu Aspergera.
- podnoszenie kompetencji i kwalifikacji kadry pracowniczej za sprawą rozmaitych kursów, szkoleń, zajęć warsztatowych, a niejednokrotnie także i studiów; udział przedstawicieli przedszkoli w rozmaitych tematycznie konferencjach, typu „19 Ogólnopolska Konferencja Dziecko pokrzywdzone przestępstwem”, „Teoretyczne i praktyczne aspekty przemocy domowej”, „Zdrowie psychiczne uczniów – jak rozpoznawać problem, jak reagować i wspierać”, „Międzynarodowa konferencja –

Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w Internecie”.

- regularny udział w spotkaniach informacyjno-szkoleniowych, organizowanych przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Chrzanowie.
- „Standardy ochrony małoletniego” – w tym obszarze nauczyciele doskonalili umiejętności opracowania i wprowadzenia w struktury danej placówki oświatowej właściwych standardów pracy, celem ochrony małoletnich i zgodnie z bieżącymi przepisami prawa, tj. znowelizowanym Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym, Ustawą o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczości na tle seksualnym. Przedszkole Samorządowe nr 10 w Chrzanowie, w ramach Wewnętrznego Doskonalenia Nauczycieli, przeprowadziło szkolenie dla kadry pedagogicznej pn. „Standardy Ochrony Dzieci” – przedsięwzięcie zrealizowano w partnerstwie i przy współpracy koordynatora Fundacji „Dajemy Dzieciom Siłę”.
- doskonalenie umiejętności zawodowych poprzez samokształcenie kadry pedagogicznej w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, wspierania małoletnich doświadczających kryzysu oraz reagowania na zachowania trudne. Samodoskonalenie obejmowało także obszar przeciwdziałania oraz wspierania dzieci w przypadku podejrzenia lub doświadczania przemocy domowej.

IV. TWORZENIE ORAZ ROZWÓJ SYSTEMU OPIEKI NAD DZIECKIEM, W TYM PLACÓWEK WSPARCIA DZIENNEGO, ORAZ PRACA Z RODZINĄ PRZEŻYWAJĄCĄ TRUDNOŚCI W WYPEŁNIANIU FUNKCJI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH

1. Asystent rodziny

Przyjmuje się, że system wspierania rodziny w Polsce, oparty o zasadę subsydiarności, tworzą zarówno asystenci rodziny, placówki wsparcia dziennego, jak też rodziny wspierające. Subsydiarność systemowa, tj. ogół podejmowanych działań na rzecz społeczeństwa, w odniesieniu do rodzin winna opierać się na działaniach towarzyszących, zaopatrujących je w odpowiednie narzędzia i trwałe umiejętności, dając tym samym szansę na poprawę ich sytuacji poprzez decyzyjność i samodzielność w podejmowaniu działań. Na tym właśnie polega rola asystenta rodziny, a jej ranga została podkreślona w *„Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027, polityka*

publiczna z perspektywą do roku 2030”¹.

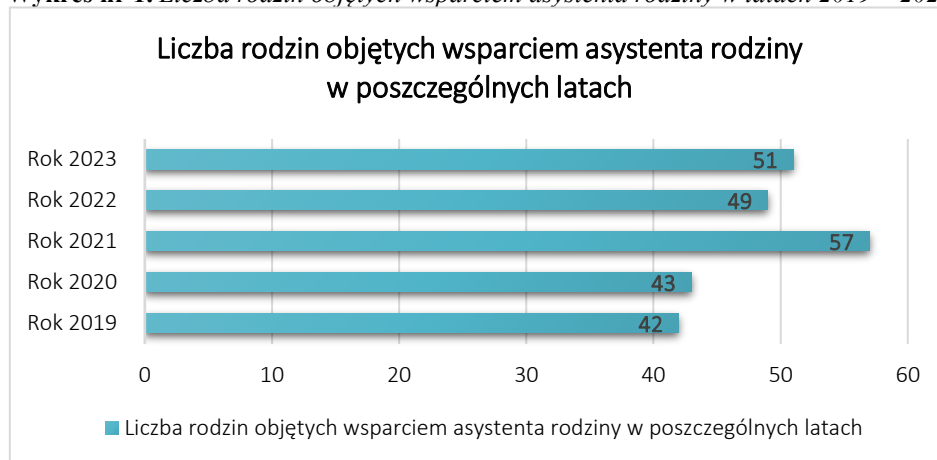
Uregulowania prawne w zakresie wsparcia asystenta rodziny ogłoszone zostały w ramach ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, normalizującym najważniejsze aspekty pracy asystenta rodziny, w tym: wymagania formalne, cele i zakres zadań, sposób ich finansowania.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie realizuje usługę asystenta rodziny począwszy od roku 2012. Dyrektor Ośrodka Zarządzeniem Nr 60/2017 z dnia 24 sierpnia 2017 roku wprowadził procedurę przydzielenia asystenta rodziny, działań podejmowanych przez asystenta i pracownika socjalnego na rzecz rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, a dekret ten obowiązywał w niezmienionej formie przez cały rok 2023.

W roku 2023 Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie zatrudniał 3 asystentów rodziny, realizujących czynności służbowe w oparciu o umowę o pracę – w trybie czasu zadaniowego. W roku 2023 asystenci rodziny objęli wsparciem w sumie **51 rodzin** (w tym 1 rodzina z ustawy „Za Życiem”), w których wychowywało się **90 dzieci** (w roku 2019 – wsparciem objęto 42 rodziny w których wychowywało się – 85 dzieci, w roku 2020 – wsparciem objęto 43 rodziny, w których wychowywało się 74 dzieci, w roku 2021 – wsparciem objęto 57 rodzin, w których wychowywało się 92 dzieci, w roku 2022 – wsparciem objęto 49 rodzin, w których wychowywało się 84 dzieci).

Na podstawie tych danych możemy zobaczyć, iż usługa asystenta rodziny jest coraz bardziej potrzebna, a wsparcie asystenta nierzadko jest jedyną formą pomocy, która pozwala pozostać dzieciom w środowisku przy niewydolnym systemie rodzinnym.

Wykres nr 1. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2019 – 2023

Źródło: dane OPS

1 Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, s. 16

W 2023 roku na podstawie postanowienia Sądu usługę wdrożono na rzecz **34 rodzin**, natomiast na potrzebę wsparcia w formie asystenta rodziny wskazało jedynie **17 rodzin**. Ujawniony trend wskazuje na niską motywację rodzin do zmiany i niski poziom zaangażowania w poprawę swojej sytuacji życiowej. Rodziny do współpracy z asystentem kierowane są głównie na podstawie postanowienia sądu lub w sytuacji, kiedy wszelkie inne formy wsparcia nie przynoszą efektów. Takie podejście przyczynia się, do jakości współpracy z asystentem rodziny, jak również coraz częściej podejmowania przez asystentów rodziny działań zaradczych, interwencyjnych. Istotne jest zatem wskazywanie rodzin do pracy z asystentem rodziny przez instytucje (placówki oświatowe, służbę zdrowia, poradnie psychologiczno-pedagogiczne), które są w bezpośrednim kontakcie z dzieckiem i rodziną na etapie wczesnej fazy sytuacji problemowej.

Asystenci rodziny w roku 2023 wraz z rodzinami sporządzili **72 plany pracy**, zawierające cele współpracy, metody i narzędzia ich realizacji, zakres odpowiedzialności poszczególnych osób za ich realizację oraz czynniki sprzyjające lub utrudniające realizację planu.

Niezależnie od pracowników socjalnych, asystent rodziny zajmował się pomocą i pracą z rodziną głównie w obszarze opiekuńczo-wychowawczym. Celem pracy asystenta było osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem było niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Zadaniowy czas pracy asystenta służył realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny. Rola asystenta rodziny miała istotne znaczenie już na etapie profilaktyki. Jego zadaniem było całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożone różnymi dysfunkcjami. W pierwszej kolejności osoba pełniącą tą funkcję dbała o rozwiązanie podstawowych problemów socjalnych rodzin: mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych, czy prawnych, gdyż zaspokojenie tych podstawowych potrzeb pozwalało na realizację celów wyższego rzędu. Ponadto, asystent pomagał również w rozwiązywaniu problemów podopiecznych i w razie potrzeby kierował ich do odpowiednich specjalistów. Asystenci rodziny współpracując z rodziną realizowali w szczególności zadania polegające na:

- pomocy w poprawie sytuacji życiowej rodziny – prowadzenie gospodarstwa domowego,
- pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalno – bytowych (przy ścisłej współpracy z pracownikiem socjalnym z rejonu rodziny),
- pomocy w rozwiązywaniu problemów emocjonalno – psychologicznych, prawnych (przy

współpracy ze specjalistami zatrudnionymi w Ośrodku Pomocy Społecznej w Chrzanowie, tj. psycholog, prawnik instruktor terapii uzależnień, specjalista ds. przeciwdziałania przemocy domowej, lub innych instytucji),

- pomocy w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych z dziećmi, pomocy w kształtowaniu prawidłowych wzorców rodzicielskich,
- wspieraniu inicjatyw i aktywności społecznej rodziny,
- motywowaniu do podnoszenia kwalifikacji zawodowych członków rodziny, utrzymanie bądź aktywne poszukiwanie pracy,
- pomocy w kształtowaniu prawidłowych postaw społecznych, prowadzenie indywidualnych konsultacji, rozmowy dyscyplinujące, profilaktyczne i motywujące, treningi (czystości, budżetu, postaw rodzicielskich, zawodowe, poczucia własnej wartości itp.).

W odpowiedzi na zmiany legislacyjne wprowadzane w życie przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, w szczególności przyjęcie do realizacji ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, w 2018 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie wyznaczył asystenta rodziny, który podjął współpracę z rodzinami w ramach niniejszej ustawy. W roku 2023 z ustawy „Za życiem” udzielono wsparcia jednej rodzinie z terenu Gminy Chrzanów. Praca z rodziną prowadzona była metodą indywidualnego przypadku w formie nieformalnej. Osoba wspierana oczekiwała pomocy w kwestii pozyskania ważnych dla niej informacji, dotyczących katalogu uprawnień oraz form wsparcia instytucjonalnych i nieinstytucjonalnych, z jakich może skorzystać rodzina/dziecko. Wsparcie udzielane było w okresie od sierpnia 2023 roku do grudnia 2023 roku. W trosce o prawidłowe funkcjonowanie rodziny oraz zgodnie z oczekiwaniami, koordynacja działań asystenta rodziny objęła następujący obszar:

1. Wsparcie informacyjne:

- pomoc w dotarciu do ważnych informacji wspierających rodzinę na poziomie powiatu i województwa (adresy instytucji: PFRON, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, oferta dla dziecka – Klubik dla dziecka, Niepubliczne Przedszkole Terapeutyczne „Promyk”);
- umożliwienie skorzystania z przysługujących ulg w przestrzeni publicznej – poinformowano o konieczności skontaktowania się bezpośrednio/poprzez kontakt telefoniczny i/lub za pomocą strony internetowej z konkretnym biurem danej instytucji typu: komunikacja miejska, PKP, kino, basen;

- przekazanie informacji z Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie o możliwych formach wsparcia, zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych na rzecz małoletniego dziecka typu: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, po uprzednim spełnieniu wymogów formalnych do uzyskania pomocy finansowej, tj. posiadania orzeczenia o niepełnosprawności z uwzględnieniem sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności i/lub orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem, konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osobie w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji (permanentne wizyty u specjalistów w celu diagnozy choroby); w efekcie osoba wspierana przez asystenta rodziny otrzymała jednorazowe świadczenie w wysokości 4.000,00 zł.

2. Wsparcie emocjonalne:

- w bezpośredniej pracy z osobą wspieraną asystent rodziny wyrażał komunikaty wspierające, okazywał empatię, przy jednoczesnym umożliwieniu kontrolowanego wglądu w przeżywane emocje;
- osobie wspieranej zaoferowano konsultacje psychologiczne oraz prawne w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie, z których osoba skorzystała; w odniesieniu do wsparcia psychologicznego, osoba wspierana uczestniczyła w regularnych spotkaniach.

3. Wsparcie wartościujące:

- przedstawienie obrazu instytucji rodziny w charakterze wartości samej w sobie;
- wskazanie indywidualnych zasobów poszczególnych członków rodziny;
- wzmocnienie więzi wewnątrzrodzinnych;
- ukierunkowanie rodziny na wartości kultury.

W 2023 roku asystenci rodziny zakończyli pracę z **16 rodzinami**. Powodem zakończenia pracy z rodziną przez asystenta były następujące przyczyny:

- osiągnięcie celów – **3 rodziny**,
- zaprzestanie współpracy przez rodzinę – **12 rodzin**,
- brak efektów pracy – **1 rodzina**.

Wykres nr. 2. Powody zakończenia pracy z rodziną przez asystenta rodziny

Źródło: dane OPS

1.1 Dofinansowanie zadań realizowanych przez asystenta rodziny

W roku 2023 na realizację zadania w obszarze zatrudnienia asystentów rodziny wydatkowano łączną kwotę 248.306,92 zł, z czego kwota 215.468,85 zł finansowana była ze środków własnych z budżetu gminy. Ponadto, pozyskano dodatkowe środki finansowe z Funduszu Pracy w ramach Rządowego Programu Wspierania Rodziny „Asystent Rodziny w 2023 r.” z przeznaczeniem na dofinansowanie kosztów zatrudnienia asystentów rodziny w okresie listopad-grudzień 2023 r. w łącznej wysokości 32.838,07 zł, a także na wypłatę jednorazowego dodatku do wynagrodzenia dla asystentów rodziny w kwocie 6.000,00 zł. Zgodnie z założeniami programowymi, celem dofinansowania była pomoc w realizacji zadań wykonywanych przez asystentów rodziny, w tym również realizacji przez asystentów rodziny zadań, o których mowa w art. 8 ust. 2 i 3 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, co dodatkowo podnosi rangę urzędu asystenta, czyniąc go ważnym ogniwem w systemie wsparcia rodziny.

2. Rodziny wspierające

Zgodnie z zapisem art. 29 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina może zostać objęta wsparciem rodziny wspierającej, która przy współpracy asystenta rodziny, wspomaga rodzinę przeżywającą trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w formie opieki i wychowania dziecka, prowadzenia gospodarstwa domowego, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych.

Zadaniem rodziny wspierającej jest aktywna pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji w rodzinach tego wymagających, nie zaś ich wyręczenie. Rodzina wspierająca pomaga

przede wszystkim na podstawie własnych, posiadanych zasobów i umiejętności, wiedzy z zakresu funkcjonowania rodziny i prawidłowego wychowywania dzieci.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej ma charakter nieodpłatnej pomocy i może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Gmina zobowiązana jest do zawarcia umowy z rodziną wspierającą, w ramach której definiuje się koszty pojawiające się przy realizacji zadania, które w następstwie podlegają zwrotowi.

Pomimo, że wdrożenie wsparcia w formie rodziny wspierającej jest zadaniem własnym gminy – w myśl art. 29 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, to jednak w roku 2023 nie zrealizowano tej formy pomocowej. Mieszkańcy Gminy Chrzanów nie wykazali się zainteresowaniem, by kandydować do pełnienia funkcji rodziny wspierającej. Tym samym, niemożliwym stało się wypełnienie obowiązku, wynikającego z art. 176 pkt 3 lit. b, obejmującego konieczność organizowania szkoleń i tworzenia warunków do działania rodzin wspierających.

Brak zainteresowania i inicjatywy ze strony społeczeństwa w tym obszarze pomocowym, jest problemem od kilku lat podnoszonym przez Gminę Chrzanów. Jest to podstawowa bariera przy realizacji obligatoryjnego zadania gminy. Opór ze strony społeczeństwa wynika najprawdopodobniej z faktu, że pełnienie funkcji rodziny wspierającej jest nieodpłatne, zatem wymaga od ewentualnych osób chcących pełnić tę rolę rzeczywistego poświęcenia i bezinteresownej chęci niesienia pomocy.

3. Placówki wsparcia dziennego

3.1 Centrum Usług Socjalnych w Chrzanowie

Na terenie Gminy Chrzanów od roku 2006 działa Centrum Usług Socjalnych, które jest zespołem gminnych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej i placówek wsparcia dziennego dla dzieci, w skład którego wchodzi:

- Dzienny Dom Pobytu wraz z Jadłodajnią,
- Świetlica Terapeutyczna,
- Noclegownia dla Bezdomnych Mężczyzn,
- Świetlica Środowiskowa.

Działalność statutowa CUS w Chrzanowie ma na celu zapewnienie wsparcia społecznego osobom, które mają trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu

swoich relacji z otoczeniem, w sprawach zdrowotnych, w zakresie edukacji, zatrudnienia oraz w sprawach bytowych.

Przedmiotem działalności CUS jest:

- 1) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych dla osób starszych i niepełnosprawnych,
- 2) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 3) wspieranie rodziny poprzez objęcie opieką i wychowaniem dziecka,
- 4) zapewnienie wyżywienia osobom objętym usługami opiekuńczymi, klientom Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie oraz mieszkańcom Gminy Chrzanów objętym lokalnym programem pomocowym,
- 5) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 6) zapewnienie noclegu bezdomnym mężczyznom,
- 7) organizowanie i świadczenie usług w zakresie dowozu osób do gminnych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, jednostek oświatowych oraz jednostek wspierania rodziny.

Opieka nad dziećmi z rodzin wymagających wsparcia i pomocy ze strony gminy realizowana jest w dwóch świetlicach – terapeutycznej i środowiskowej, które działają w strukturach Centrum Usług Socjalnych w Chrzanowie. Obydwie świetlice powołane zostały celem wsparcia rodziny i zapewnienia opieki w placówce wsparcia dziennego, z przeznaczeniem dla dzieci uczęszczających do szkoły podstawowej. W swoim działaniu koncentrują się na:

- opiece i wychowaniu,
- pomocy w nauce, organizowaniu zajęć korekcyjnych,
- organizowaniu czasu wolnego, zabawy i zajęć sportowych
- organizowaniu zajęć terapeutycznych, socjoterapeutycznych,
- pomocy pedagogicznej i psychologicznej.

Najważniejsze cele świetlicy realizowane są poprzez:

- zapewnienie prawidłowej, zorganizowanej opieki wychowawczej w czasie pozalekcyjnym,
- zapewnienie odpowiednich warunków do nauki własnej, odrabiania zadań, wyrównywania braków dydaktycznych,
- pomoc w radzeniu sobie z trudnościami w środowisku rodzinnym, rówieśniczym, szkolnym,

- specjalistyczne wsparcie w przeżywanych kryzysach emocjonalnych (terapia pedagogiczna).

W roku 2023 z zajęć organizowanych przez Świetlicę Środowiskową skorzystało łącznie **39 dzieci**, z kolei z zajęć oferowanych przez Świetlicę Terapeutyczną – **12 dzieci**.

W ofercie programowej obydwu Świetlic znalazły się cykliczne zajęcia o następującej tematyce:

- dydaktyczno-wyrównawczej – w ramach zajęć z uczniami, udzielano bieżącej pomocy w odrabianiu zadanych prac domowych, prowadzono ćwiczenia o charakterze dydaktycznym, a także edukowano poprzez zabawę, zachęcając podopiecznych do gier edukacyjnych;
- profilaktycznej, przeciwdziałającej różnego rodzaju uzależnieniom – podopieczni uświadamiani byli w zakresie zagrożeń płynących ze środowiska lokalnego i rówieśniczego oraz szkodliwości alkoholu i środków psychoaktywnych. Uczniowie poprzez różnorodne formy warsztatowe doskonalili własne umiejętności z obszaru asertywnych zachowań. Dodatkowo, w prowadzonej działalności prewencyjnej zastosowano formy aktywizujące w formie konkursów i quizów;
- sportowo-rekreacyjnej – zajęcia i treningi w formie stacjonarnej i plenerowej, pobudzające do aktywności fizycznej, celem poprawy ogólnej kondycji organizmu i wpisujące się w zasady zdrowego stylu życia; ciekawą formą do aktywizacji ruchowej były wyjazdy do wrotkarni czy na kryte lodowisko;
- muzycznej – doskonalenie umiejętności w zakresie gry na instrumentach w ramach przygotowań do różnorodnych występów okolicznościowych. Dodatkową formą umuzykalniającą i pobudzającą do ruchu wśród uczestników była nauka tańców integracyjnych;
- plastycznej – twórcze warsztaty praktyczne, pobudzające wyobraźnię i kreatywność wśród uczniów;
- kulinarnej – podopieczni szlifowali własne umiejętności gastronomiczne, poznając sztukę kulinarną, a przy tym trenując samoobsługę;
- prac porządkowych – zajęcia praktyczne, celem wypracowania nawyku systematycznego utrzymania porządku we własnym otoczeniu;
- hobbyistycznej – zajęcia służące odkrywaniu własnych zainteresowań, pobudzające do samorozwoju i umożliwiające kreatywne spędzanie czasu wolnego;

- rekreacyjnej – zajęcia inspirujące do kontaktu z przyrodą i kulturą. Oferta realizowana była w okresie wakacyjnym w formie wycieczek turystyczno-krajoznawczych, seansów filmowych w kinie, spotkań edukacyjnych w muzeum.

Reasumując, dzieci korzystające ze wsparcia świetlicowego osiągają wymierne korzyści dla codziennego funkcjonowania za sprawą pomocy w przezwyciężaniu trudności szkolnych i osobistych, a udział w terapii i socjoterapii korzystnie wpływa na ich rozwój. W trakcie prowadzonych zajęć podopieczni Świetlic szkolili umiejętności z zakresu współpracy i współdziałania w grupie rówieśniczej oraz planowania sposobu bezpiecznego i kreatywnego spędzania czasu wolnego. Poprzez udział w zajęciach świetlicowych małe dzieci mieli okazję poznania zasad zdrowego stylu życia oraz wypracowania nawyku utrzymania higieny osobistej oraz czystości najbliższego otoczenia.

Centrum Usług Socjalnych w Chrzanowie, w ramach aktywności statutowej, współpracuje z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chrzanowie. Instytucje te współdziałają ze sobą przy realizacji celów ukierunkowanych na profilaktykę zdrowia oraz promowanie właściwych postaw społecznych.

W roku 2023, działające w strukturach chrzanowskiego CUS, Świetlice zorganizowały dla swoich wychowanków wydarzenia promujące zdrowy sposób życia i wspieranie właściwych nawyków społecznych. Małe dzieci uczestnicy mieli okazję skorzystać z wyjazdów wakacyjnych, a także ze spotkań okolicznościowych dodatkowo promujących wartości rodzinne. W zakresie działalności prewencyjnej, ukierunkowanej na uniknięcie zagrożeń płynących ze środowiska lokalnego i rówieśniczego oraz uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych, wychowankowie Świetlic mieli okazję uczestniczyć w pogadankach i zabawach integracyjnych. Ponadto, podopieczni angażowani byli w konkursy tematyczne, quizy i zajęcia plastyczne.

3.2 Punkt „Mały Port”

Kolejną inicjatywą skierowaną tym razem do najmłodszych mieszkańców gminy i ich rodziców jest utworzony w roku 2021 Punkt „Mały Port” – miejsce edukacyjnych spotkań dla rodzin z dziećmi w wieku od 0 do 3 lat. Jest to przestrzeń umożliwiająca wspieranie prawidłowego rozwoju psychofizycznego i społecznego dziecka poprzez zabawę z rówieśnikami lub dziećmi w podobnym wieku i etapie rozwoju.

Mały Port umożliwia spędzenie czasu z dzieckiem w warunkach bezpiecznych pozwalających na budowanie prawidłowych więzi, opartych na zaufaniu, będących podstawą

w profilaktyce prorodzinnej, a rodzicom daje możliwość zaczerpnięcia wiedzy na temat wychowania i rozwoju dziecka. Mały Port to doskonałe miejsce do treningu dla najmłodszych dzieci, gdzie mogą przećwiczyć pierwsze społeczne interakcje takie jak: nawiązywanie relacji, otwarcie na nowe osoby, pozytywne rozwiązywanie konfliktów, współpraca w grupie. Możliwość korzystania z Małego Portu dla dzieci i ich rodziców jest bezpłatna. W roku 2023 zajęcia realizowane w Małym Porcie odbywały się w dwóch formach: spotkań ukierunkowanych na zabawę i integrację oraz spotkań o charakterze warsztatowym. Mały Port w roku 2023 był otwarty dla swoich Gości w każdy poniedziałek w godzinach: 14:00-17:00 oraz czwartek: 11:00-13:00. W minionym roku wartym odnotowania było zorganizowanie w ramach Małego Portu Dnia dziecka. Była to impreza plenerowa, na którą zostały zaproszone m.in. rodziny z dziećmi objęte wsparciem asystenta rodziny. W wydarzeniu uczestniczyło około 30 rodzin, najmłodsi uczestnicy mogli skorzystać z zabawy na dmuchanym zamku, pokazów klauna, puszczaniu gigantycznych baniek mydlanych oraz poczęstunku przygotowanego przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej.

V. FINANSOWANIE POBYTU DZIECI W PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań gminy należy również współfinansowanie pobyt dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka. Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi koszty w wysokości:

- a) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka;
- b) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka;
- c) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka.

Finansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej, to kolejny obszar, który jest realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie. Koszty poniesione za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w roku 2023 wyniosły łącznie **1 222 515,37 zł**. Dla porównania we wcześniejszych latach w tym zakresie wydatkowano kwoty w następującej wysokości:

- 596 270,11 zł w 2019r.
- 687 128,95 zł w 2020r.
- 761 624,00 zł w 2021r.
- 865 712,77 zł w 2022r.

Na instytucjonalną pieczę zastępczą przeznaczono kwotę **703 081,13 zł**, a koszty związane z rodzinną pieczę zastępczą wyniosły **519 434,24 zł**. Powyższe dane pokazują, że koszty związane z pieczę zastępczą z roku na rok są coraz wyższe. Powodem takiego stanu rzeczy jest bardzo wysoki wzrost miesięcznego kosztu utrzymania dziecka w placówce opiekuńczej oraz zwiększenie procentowego udziału gminy w ponoszonych kosztach.

W roku 2023 w rodzinnej pieczy zastępczej umieszczono łącznie **34 dzieci** (w latach poprzednich: 2019 r. – 27 dzieci, 2020 r. – 21 dzieci, 2021 r. – 31 dzieci, 2022 r. – 32 dzieci). Na dzień 31.12.2023 r. w pieczy zastępczej przebywało w sumie **94 dzieci**, w tym w instytucjonalnej pieczy zastępczej – 28 dzieci, a w rodzinnej pieczy zastępczej – 66 dzieci. W minionym roku usamodzieliło się w sumie 10 dzieci (z rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej), 16 dzieci zostało poddanych procesowi adopcji, w sumie 20 dzieci powróciło do rodziny naturalnej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chrzanowie, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej, w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zobowiązany jest do sporządzania indywidualnych planów pomocy dziecku umieszczonemu w instytucjonalnej oraz rodzinnej pieczy zastępczej. W roku 2023 opracowano łącznie **23 indywidualne plany pomocy**.

Analizując powyższe dane stwierdza się trend wzrostowy w zakresie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Zjawisko to ma charakter ogólnopolski i nie dotyczy wyłącznie Gminy Chrzanów. Związane jest to prawdopodobnie z postępującym kryzysem rodziny w obszarze funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Homeostazę życia rodzinnego naruszają czynniki o charakterze zewnętrznym, jak ubożenie społeczeństwa, niepokoje na arenie międzynarodowej powodowane konfliktami zbrojnymi, utrzymujący się wysoki koszt życia, które przyczyniają się do uruchomienia kryzysów wewnątrzrodzinnych, z którymi rodzina nie umie sobie samodzielnie poradzić. Natomiast, optymistycznym trendem jest kwestia ilości dzieci powracających do rodziny naturalnej, co wskazuje na pomyślną współpracę systemu pomocowego z rodzicami biologicznymi czy opiekunami prawnymi/faktycznymi dziecka. Jednak, w sytuacjach, gdy dziecko w zupełności utraciło możliwość powrotu do naturalnego środowiska rodzinnego, szansą dla jego przyszłości stają się rodziny adopcyjne – w tym obszarze w roku 2023 odnotowano bardzo wysoki wskaźnik wśród małoletnich poddanych systemowi adopcyjnemu.

VI. SPORZĄDZANIE SPRAWOZDAŃ RZECZOWO-FINANSOWYCH Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY

Na ośrodkach pomocy społecznej spoczywa obowiązek sporządzania sprawozdań, zwany przez ustawodawcę sprawozdawczością. Za rok 2023 sporządzone zostały przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie w sumie 2 sprawozdania jednorazowe i 2 resortowe/systemowe, które zostały przesłane za pomocą Centralnej Aplikacji Statystycznej CAS. Sprawozdania jednorazowe dotyczyły: harmonogramu realizacji zadania „Asystent Rodziny 2023” – kwota przyznanej dotacji z rozbićciem na miesiące, okresy zatrudnienia asystenta rodziny; realizacji „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej w roku 2023; oraz realizacji zadań przez asystentów rodziny. Sprawozdania resortowe dotyczyły: sprawozdawczości rzeczowo-finansowej z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie w swoich działaniach starał się wykorzystać wszystkie dostępne instrumenty, aby móc wypełniać prawidłowo swoje zadania, o czym świadczy fakt, iż co rocznie otrzymuje się dotację do zatrudnienia asystenta rodziny (dotacja w sposób ciągły jest przyznawana od 2012 r.).

VII. MONITORING SYTUACJI DZIECKA Z RODZINY ZAGROŻONEJ KRYZYSEM LUB PRZEŻYWAJĄCEJ TRUDNOŚCI W WYPEŁNIANIU FUNKCJI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ Z TERENU GMINY CHRZANÓW

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem, to kolejny obszar, który wpisuje się w realizację Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Asystent rodziny po zakończeniu pracy z rodziną prowadzi monitoring, który wynosi do 3 miesięcy. Do monitorowania asystent rodziny wykorzystuje tzw. Kartę monitorowania rodziny po zakończeniu pracy asystenta rodziny, w której zapisuje się: datę wizyty, opis wizyty, uwagi (w razie potrzeby). W 2023 r. liczba rodzin objętych monitoringiem po zakończeniu pracy z asystentem rodziny wynosiła **6**, tym samym zrealizowano zapis art. 15 ust 1 pkt 16 w/w ustawy, mówiący o monitorowaniu funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy asystenta.

Nadzór nad prawidłowym funkcjonowaniem dziecka w rodzinie dotkniętej kryzysem, czy też borykającej się z problemem bezradności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-

wychowawczych, należy do podstawowego zakresu obowiązku pracowników socjalnych Działu Pracy Socjalnej, Usług i Profilaktyki, funkcjonującego w ramach Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie. Procedura zakłada, że pracownik socjalny po powzięciu informacji o rodzinie przeżywającej trudności w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych, weryfikuje sytuację w oparciu o rodzinny wywiad środowiskowy – zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Po dokonaniu wstępnej analizy sytuacji rodziny, na podstawie, której ewentualnie wnioskuje o przyznanie usługi asystenta rodziny, informuje właściwe instytucje o potrzebie wsparcia dla rodziny lub proponuje właściwą formę pomocy dla rodziny. Istotnym zadaniem w kolejnych latach będzie włączenie w działania pracowników placówek oświatowych (w szczególności: żłobki, przedszkola, szkoły podstawowe), które często w pierwszej kolejności mogą dokonać oceny ryzyka rodzin zagrożonych kryzysem, poprzez obserwację i kontakt z dzieckiem.

1. Pogłębiona praca socjalna z rodziną

Prowadzenie pracy socjalnej po wdrożeniu modelu rozdzielania pracy socjalnej od postępowań administracyjnych, ma bardzo różnorodny charakter. Od ogólnej pracy socjalnej na poziomie indywidualnego przypadku, poprzez pogłębioną pracę socjalną i pracę socjalną metodą grupową, aż po zaawansowaną pracę socjalną, związaną z organizowaniem społeczności lokalnej i prowadzeniem grupy wsparcia. Istnieje jeszcze trzeci rodzaj zadań, polegający na reagowaniu na potrzeby bez rozpoznania sytuacji, planowania i oceny skuteczności. Tego typu zadania często nazywane działaniami pomocowymi są impulsem lub reakcją w kontakcie z klientem i ograniczają się do pojedynczych czynności typu udzielenie informacji lub krótkotrwałego wsparcia. Jest to rodzaj pracy interwencyjnej, polegający na bezzwłocznym podejmowaniu działań o charakterze krótkofalowym.

W sytuacji interwencyjnej praca socjalna skupiała się wokół następujących działań:

1. Rozeznawanie potrzeb wśród osób biorących udział w interwencji i koordynowanie udzielonej pomocy.
2. Rozeznawanie potrzeb u osób starszych i niepełnosprawnych i koordynowanie oraz/lub udzielanie pomocy zgodnie z potrzebami.
3. Rozeznawanie potrzeb u rodzin doświadczających lub zagrożonych doświadczeniem przemocy w rodzinie. Monitorowanie ryzyka występowania przemocy i reagowanie zgodnie z sytuacją.

4. Rozeznanie sytuacji i proponowanie skorzystania z poradnictwa specjalistycznego.
5. Prowadzenie interwencyjnej pracy socjalnej (np. w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia dziecka).
6. Rozeznawanie sytuacji, monitoring, wsparcie rodzin wieloprotblemowych, w których występują nasilone trudności opiekuńczo-wychowawcze, nie objętych wsparciem asystenta rodziny
7. Udzielanie stałego wsparcia emocjonalnego osobie w kryzysie, prowadzenie pogłębionej pracy socjalnej.

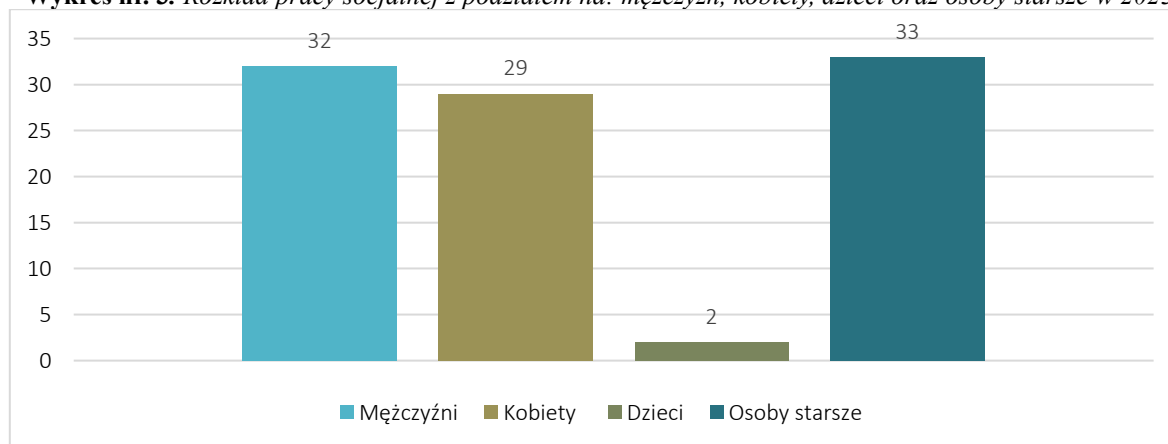
Tabela nr 1. Praca socjalna w roku 2023

	Działania Interwencyjne	Pogłębiona Praca Socjalna
Liczba rodzin objętych pomocą	16	55
Łączna liczba osób objętych pomocą	26	63
Liczba mężczyzn objętych pomocą	7	32
Liczba kobiet objętych pomocą	14	29
Liczba dzieci objętych pomocą	5	2
Osoby starsze z ogólnej liczby osób objętych pomocą	10	33

Źródło. Dane OPS

W ramach pogłębionej pracy socjalnej w roku 2023 zostało objętych wsparciem pracownika socjalnego łącznie **71 rodzin** (w roku 2019 – 64 rodziny, w roku 2020 – 93 rodziny, w roku 2021 – 125 rodzin, w roku 2022 – 69 rodzin), w tym działaniami interwencyjnymi zostało objętych 16 rodzin, a w nich 26 osób, zaś pogłębioną pracą socjalną – 55 rodzin, tj. 63 osoby. W roku 2023 pracownicy Działu Pracy Socjalnej, Usług i Profilaktyki przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Chrzanowie sporządzili 37 opinii do Sądu Rejonowego w Chrzanowie, w celu podjęcia działań zmierzających do zapewnienia szeroko rozumianego dobra rodziny.

Wykres nr. 3. Rozkład pracy socjalnej z podziałem na: mężczyzn, kobiety, dzieci oraz osoby starsze w 2023 r.

Źródło. Dane OPS

Pracownicy socjalni w sytuacji zagrożenia bądź powzięcia informacji o sytuacji kryzysowej monitorują środowisko rodzinne. Po stwierdzeniu, iż rodzina może doświadczać trudności opiekuńczo-wychowawczych, przeprowadza się rodzinny wywiad środowiskowy – zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Pracownik socjalny dokonuje analizy sytuacji rodziny, na podstawie, której wnioskuje o przyznanie usługi asystenta rodziny, informuje właściwe instytucje o potrzebie wsparcia dla rodziny lub proponuje właściwą formę pomocy dla rodziny. W roku 2023 przeprowadzono **62 wywiady** na podstawie artykułu 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gdzie **28 rodzinom** została przyznana usługa asystenta rodziny.

Istotnym zadaniem w kolejnych latach będzie włączenie w pogłębioną pracę socjalną działań pracowników placówek oświatowych (w szczególności: żłobki, przedszkola, szkoły podstawowe), które często w pierwszej kolejności mogą dokonać oceny ryzyka rodzin zagrożonych kryzysem, poprzez obserwację i kontakt z dzieckiem.

2. Przeciwdziałanie Przemocy Domowej

Jednym z najtrudniejszych, a zarazem najbardziej destrukcyjnych kryzysów, jaki może dotknąć rodzinę, jest przemoc domowa. W roku 2023 dokonano ważnej reformy krajowego systemu przeciwdziałania przemocy domowej. Za sprawą nowelizacji ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej wprowadzono kluczowe i nieodzowne zmiany w przepisach dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej. Nowe regulacje prawne weszły w życie z dniem 22 czerwca 2023 roku. W efekcie dokonanych zmian, działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Chrzanów do sierpnia 2023 roku realizował Zespół Interdyscyplinary ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Natomiast, od września 2023 roku swoją działalność rozpoczął Zespół Interdyscyplinary ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Chrzanów, powołany Zarządzeniem Burmistrza Miasta Chrzanowa nr ORG.0050.410.2023 z dnia 11 września 2023 roku, którego tryb i sposób powoływania i odwoływania członków został uprzednio określony Uchwałą nr LVI/593/2023 Rady Miejskiej w Chrzanowie z dnia 27 czerwca 2023 roku.

Nowe regulacje prawne, będące wyrazem właściwego realizowania postanowień Konwencji Stambulskiej, w myśl deklaracji Rzeczypospolitej Polski o stosowaniu powyższego porozumienia zgodnie z zasadami i przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, ujmują przemoc domową w odniesieniu do jednostki doznającej przemocy, a nie do rodziny, w której

przemoc ma miejsce. Rozszerzony katalog form przemocy domowej obejmuje przemoc ekonomiczną oraz przemoc podejmowaną za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Rozbudowany został także krąg osób doznających przemocy oraz stosujących przemoc o byłego małżonka, byłego partnera lub inną osobę „pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania”. Dokonane zmiany, wprowadzone ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej i niektórych innych ustaw, są odzwierciedleniem zapisów art. 3 pkt b Konwencji stambulskiej (Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy sporządzona dnia 11 maja 2011 roku w Stambule), według których przemocą domową są „... wszelkie akty przemocy fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej zdarzające się w rodzinie lub gospodarstwie domowym, lub między byłymi, lub obecnymi małżonkami lub partnerami, niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą lub dzielili miejsce zamieszkania, czy też nie”.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej, korelującego z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Chrzanów. Biorąc pod uwagę powyższe, Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Chrzanów, po uprzedniej analizie zjawiska przemocy, opracował Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, obowiązujący w okresie od listopada 2023 roku do grudnia 2028 roku, a przyjęty Uchwałą nr LIX/621/2023 Rady Miejskiej w Chrzanowie z dnia 24 października 2023 r.

W ramach prac Zespołu Interdyscyplinarnego, powołanego w Gminie Chrzanów, w roku 2023 zorganizowano w sumie 5 spotkań. Ponadto, powołano 117 grup roboczych/grup diagnostyczno-pomocowych i prowadzono 113 procedur „Niebieskie Karty” (w roku 2019 było ich 116, w 2020 – 109, w 2021 – 149, a w 2022 - 92), w tym 19 wszczętych procedur w latach poprzednich i kontynuowanych w roku 2023. Zatem, w roku 2023 wszczęto łącznie 94 procedury NK, w tym założonych przez: pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie – 34 karty, pracowników Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Chrzanowie – 4 karty, Komendę Powiatową Policji w Chrzanowie – 47 kart, oświatę – 5 kart oraz służbę zdrowia – 4 karty.

W roku 2023 zakończono ogółem 78 procedur „Niebieskie Karty”, w tym:

- 47 kart z powodu ustania przemocy w rodzinie, z czego 12 kart było wszczętych w 2022 roku i kontynuowanych w roku 2023,
- 31 kart z powodu braku zasadności podejmowania działań, z czego 7 kart było wszczętych w 2022 roku i kontynuowanych w roku 2023.

Pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego objęto łącznie **100 rodzin**, tj. **318 osób**.

Koordynatorzy grup diagnostyczno-pomocowych w prowadzonych procedurach „Niebieskie Karty” kładli szczególny nacisk na dobro najmłodszych członków rodziny, bezpośrednio doświadczających przemocy domowej czy też będących świadkami przemocy w środowisku rodzinnym. Sytuacja dziecka weryfikowana była bardzo wnikliwie, po to aby w możliwie najskuteczniejszy sposób udzielić małoletnim pomocy i/lub ochronić ich przed zjawiskiem przemocy. Zatem, w pracy z rodziną doświadczającą przemocy, w której znajdowało się małoletnie dziecko podejmowano następujące działania:

- powoływano do składu grupy roboczej/grupy diagnostyczno-pomocowej przedstawiciela oświaty,
- diagnozowano sytuację rodziny ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji dziecka,
- planowano działania z dzieckiem i wobec dziecka,
- zwracano się do placówek oświatowych o opinię zawierającą zarówno informację o wynikach w nauce, jak i sposobie funkcjonowania dziecka na terenie danej placówki, relacjach z rówieśnikami, o sposobie kontaktów z rodzicami dziecka,
- proszono o potwierdzenie wizyty dziecka u specjalistów, dostarczenie opinii z poradni specjalistycznych, ośrodka zdrowia, itp.
- koordynatorzy grup diagnostyczno-pomocowych kontaktowali się ze szkołą, innymi osobami znaczącymi dla dziecka, będącymi dla niego wsparciem (dziadkowie, dorosłe rodzeństwo).

2. Poradnictwo specjalistyczne

Osobom i rodzinom, przeżywającym kryzys, które borykają się z różnymi problemami życiowymi, zwłaszcza w kwestiach bezradności w opiece i wychowaniu nad małoletnimi, ale również tym w przypadku których zachwianie wewnętrznej równowagi czy homeostazy rodzinnej, uniemożliwia prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie, z pomocą przychodzi Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie, oferujący pomoc w formie poradnictwa specjalistycznego.

Oferowane wsparcie udzielane jest nieodpłatnie – bez względu na posiadany przez osobę/rodzinę dochód, ukierunkowane na pomoc osobom wymagającym wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych.

Poradnictwo specjalistyczne realizowane jest przez Dział Pracy Socjalnej, Usług i Profilaktyki Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie w formie konsultacji psychologicznych, porad prawnych, wsparcia rodzinnego, a także sesji terapeutycznych w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom.

W roku 2023 udzielono następującego rodzaju wsparcia:

- wsparciem psychologicznym – objęto **39 osób** (liczba konsultacji – 150),
- wsparciem starszego instruktora terapii – objęto **186 osób** (liczba konsultacji – 743),
- wsparciem rodzinnym – **objęto 78 osób** (liczba konsultacji – 663),
- w grupie intensywnej terapii uzależnienia od alkoholu uczestniczyły – **23 osoby**, w 2023 roku w okresie 10 miesięcy grupa terapeutyczna spotykała się cyklicznie, t.j. 2x w tygodniu; tym samym odbyło się łącznie 71 sesji grupowych po 2 godziny każda, co daje w sumie 142 godziny pracy terapeutycznej,
- z poradnictwa prawnego skorzystały – **65 osób** (liczba porad – 69),
- wsparcia na rzecz osób doświadczających przemocy domowej udzielono:
 - ✓ w ramach grupy terapeutycznej – **7 kobietom** (17 spotkań),
 - ✓ w ramach grupy wsparcia – **9 kobietom** (21 spotkań).

III. DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU TWORZENIE WARUNKÓW UMOŻLIWIAJĄCYCH ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO

Bezpieczeństwo socjalne definiowane jest jako stan wolności od braku lub niedostatku środków utrzymania, to stan zaspokojenia potrzeb socjalnych, a więc podstawowych potrzeb bytowych. Zapewnienie bezpieczeństwa w obszarze potrzeb socjalnych, a więc tych podstawowych kształtujących codzienne funkcjonowanie, pozwala człowiekowi na prawidłowy rozwój i sięganie po potrzeby wyższego rzędu. Bezpieczeństwo bytowe, a więc nieograniczony dostęp do pożywienia, schronienia, ubrania, możliwości leczenia i edukacji pozwala jednostce, jak i całej rodzinie, prawidłowo funkcjonować wykorzystując własne zasoby i możliwości. Jednym z podstawowych zadań ośrodków pomocy społecznej jest zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego realizowanego poprzez prowadzenie postępowań administracyjnych w celu przyznania świadczeń finansowych i rzeczowych z pomocy

społecznej oraz prowadzenie pracy socjalnej z osobą lub rodziną. Dodatkowo, celem zapewnienia jednostkom szeroko pojętego bezpieczeństwa socjalnego, podejmuje się szereg zadań na rzecz ograniczenia i przeciwdziałania takich zjawisk jak: ubóstwo, bezrobocie, wykluczenie społeczne, doświadczanie przemocy i zagrożenia w sferze opiekuńczo-wychowawczej.

2. Świadczenia finansowe

W roku 2023 roku do Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie wpłynęło 3814 wniosków o przyznanie różnych form pomocy w ramach ustawy o pomocy społecznej (w roku 2019 – 5393, w roku 2020 – 5162, w roku 2021 – 4637, w roku 2022 – 4082). Poniżej zestawiono liczbę złożonych wniosków z pięciu następujących po sobie lat. Jak można zauważyć liczby te w niewielkim zakresie z roku na rok są coraz niższe. Na ten moment trudno domniemywać jakie są tego powody. Na pewno jednym z zasadniczych jest spadek liczby mieszkańców Gminy Chrzanów związany ze spadkiem liczby urodzeń oraz z migracją do większych miast. Na spadek liczby wniosków mogą też wpływać inne formy pomocy finansowej, takie jak świadczenie wychowawcze 500 Plus czy świadczenie uzupełniające dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji. Na spadek liczby składanych wniosków może mieć także wpływ relatywnie niskie kryterium dochodowe, wprowadzone od stycznia 2022 roku oraz wzrost płacy minimalnej.

Tabela nr. 2: Liczba złożonych wniosków o pomoc z poszczególnych rejonów

Gmina Chrzanów	Liczba wniosków rok 2019	Liczba wniosków rok 2020	Liczba wniosków rok 2021	Liczba wniosków rok 2022	Liczba wniosków rok 2023
Miasto Chrzanów	4267	4118	3860	3324	3115
Balin	227	176	140	198	182
Luszowice	157	118	118	90	90
Pogorzyce	243	181	160	151	157
Plaza	472	546	499	316	270
Żrebce	25	22	0	3	0
Okradziejówka	2	1	0	0	0
RAZEM:	5393	5162	4 637	4 082	3814

Źródło: dane OPS

Zasady przyznawania świadczeń regulują przepisy ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (t.j. Dz. U. z 2023r., poz. 901 z późn. zm.).

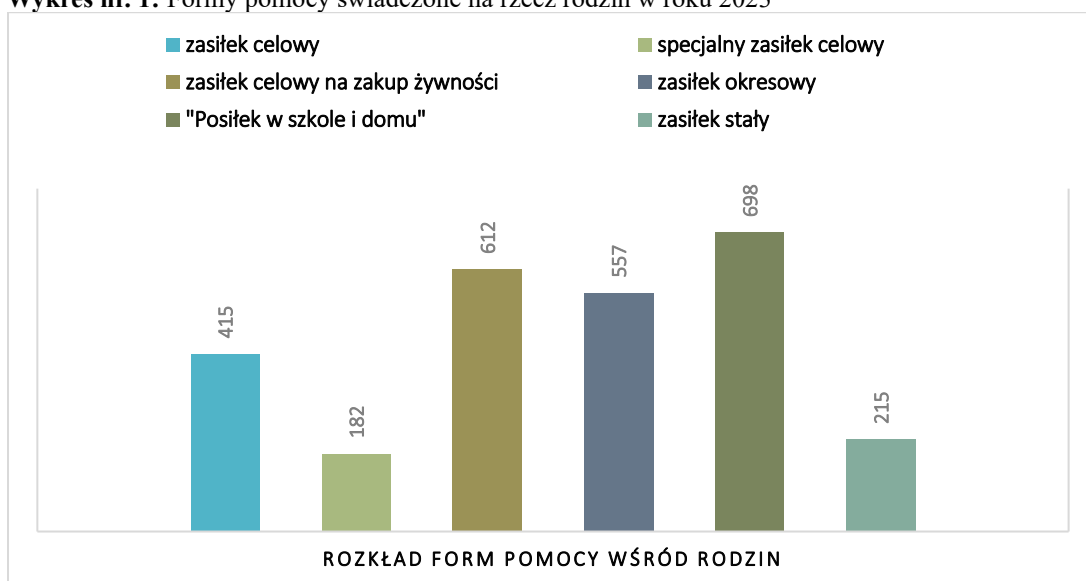
Wsparciem finansowym objęto 809 rodzin, w tym:

przyznano pomoc dla rodzin w formie:

- 1) zasiłków celowych – **415 rodzin**
- 2) specjalnych zasiłków celowych – **182 rodziny**
- 3) zasiłków celowych na zakup żywności – **612 rodzin**
- 4) zasiłków okresowych – **557 rodzin**
- 5) wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 – 1274 osoby, w tym dzieci 414, tj. **698 rodzin**
- 6) zasiłków stałych – **215 rodzin**
- 7) dodatek węglowy:
 - liczba świadczeń – 63
 - liczba gospodarstw domowych – 63
- 8) inne źródła ciepła:
 - liczba świadczeń – 3
 - liczba gospodarstw domowych – 3

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie wynika, że w roku 2023 pośród wszystkich świadczeniobiorców aż **874** stanowiły osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej. Na rzecz **1709** osób w rodzinach wydano łącznie **1310** decyzji administracyjnych, przyznających świadczenia pieniężne i niepieniężne.

Wykres nr. 1: Formy pomocy świadczone na rzecz rodzin w roku 2023

Źródło: dane OPS

Pomoc finansowa świadczona na rzecz obywateli z Ukrainy przebywających na terenie Gminy Chrzanów w związku z konfliktem zbrojnym

W związku ze zbrojnym konfliktem na Ukrainie, każda osoba mając status uchodźcy mogła skorzystać z pomocy finansowej oferowanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie, w postaci jednorazowego świadczenia finansowego w wysokości 300 zł. Łącznie pomocą finansową objęto 94 osoby wywodzące się z 78 rodzin (osoby dorosłe – 68, małoletni – 26).

Ponadto, w roku 2023 pomocą w postaci posiłku w szkole objęto w sumie 4 małoletnich z Ukrainy, natomiast posiłkiem w przedszkolu – 5 dzieci z Ukrainy. Dodatkowo, 9 osób korzystało z pomocy w formie zasiłku okresowego, 3 osoby – w formie zasiłku stałego wraz ze składką zdrowotną, 8 osób otrzymało zasiłki celowe (głównie na leki). Tutejszy Ośrodek zorganizował pochówek dla 2 osób z Ukrainy.

Świadczenia z obszaru świadczeń rodzinnych

W roku 2023 obywatele polscy oraz cudzoziemcy mogli ubiegać się o świadczenia rodzinne, pod warunkiem zamieszkiwania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres zasiłkowy, w którym otrzymywali świadczenia, a także w sytuacji gdy spełniali przesłanki warunkujące przyznane wnioskowanych świadczeń określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

Pośród świadczeń rodzinnych, o które można było starać się w roku 2023, wyróżniono:

- 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- 2) świadczenia opiekuńcze, takie jak: zasiłek pielęgnacyjny oraz świadczenie pielęgnacyjne,
- 3) zapomogę w formie jednorazowej wypłaty z tytułu urodzenia się dziecka,
- 4) świadczenia wypłacane przez gminę, ustanowione w drodze uchwały dla jej mieszkańców, z uwzględnieniem lokalnych potrzeb. Biorąc pod uwagę lokalne potrzeby w zakresie, biorąc pod uwagę
- 5) świadczenie rodzicielskie.

Pomoc z obszaru świadczeń rodzinnych:

1. Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami – wsparcie uzyskały 1284 osoby z 644 rodzin.
2. Świadczenie rodzicielskie – wsparciem objęto 112 osób ze 109 rodzin.
3. Świadczenia opiekuńcze:
 - zasiłek pielęgnacyjny otrzymały 1304 osoby, wywodzące się z 1229 rodzin;
 - specjalny zasiłek opiekuńczy otrzymało 16 osób/rodzin, na rzecz których wypłacono

łącznie 163 świadczenia;

- świadczenie pielęgnacyjne otrzymało 258 osób, wywodzących się z 255 rodzin – łącznie wypłacono 2758 świadczeń.
- 4. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka – do wsparcia uprawnienia nabyło łącznie 98 osób, wywodzących się z 96 rodzin.
- 5. Jednorazowe świadczenie w ramach programu „Za życiem” – wsparciem objęto 5 osób/rodzin.
- 6. Zasiłek dla opiekuna – pomoc uzyskały 2 osoby/rodziny.
- 7. Karta Dużej Rodziny – świadczenie otrzymały 1162 rodziny, na rzecz których wydano:
 - 678 kart w formie tradycyjnej;
 - 684 karty w formie elektronicznej.
- 8. Świadczenie z Funduszu Alimentacyjnego – do świadczenia uprawnienia nabyło 278 osób; łącznie wypłacono 3511 świadczeń.

Pomoc materialna o charakterze socjalnym:

1. Stypendia i zasiłki szkolne – wsparcie uzyskało 42 uczniów ze szkół podstawowych oraz 19 uczniów ze szkół ponadpodstawowych na łączną kwotę 42.068,19 zł.
2. Dodatki mieszkaniowe – 9 306 świadczeń, dla 994 gospodarstw domowych na łączną kwotę 2.984216,81 zł.
3. Dodatki elektryczne – 88 świadczeń dla 88 gospodarstw domowych.
4. Dodatek osłonowy – 3 świadczenia dla 3 gospodarstw domowych (świadczenie realizowane obowiązkowo w roku 2022).
5. Dodatek gazowy – 110 świadczeń dla 61 gospodarstw domowych.
6. Chrzanowski Bon Żłobkowy – 76 świadczeń na rzecz 76 dzieci na łączną kwotę 99.984,90 zł.
7. Liczba wydanych zaświadczeń niezbędnych do otrzymania dofinansowania w ramach programu „Czyste Powietrze” – 149 zaświadczeń.

W związku z wprowadzonym w roku 2016 rządowym Programem „Rodzina 500 Plus”, charakteryzującym się pomocą finansową ze strony państwa dla rodzin wychowujących dzieci, również rodziny z dziećmi wywodzące się z terenu Gminy Chrzanów otrzymały środki finansowe w formie świadczenia wychowawczego w gwarantowanej kwocie 500 zł miesięcznie. Z danych uzyskanych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Departament

Statystyki i Prognoz Aktuarialnych, wynika, że liczba dzieci, na które wypłacono świadczenie wychowawcze 500+ na terenie Gminy Chrzanów w roku 2023 wyniosła łącznie **7 500**.

Jak wynika z oceny Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, wspomniane wsparcie pieniężne w znacznej mierze przyczyniło się do poprawy sytuacji materialnej rodzin, wzmocniło je i nadal traktowane jest jako należyty priorytet.

Obecnie, przyjmowaniem wniosków o świadczenie wychowawcze, ich rozpatrywaniem oraz przyznawaniem i wypłatą tego świadczenia zajmuje się Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W ramach w/wspomnianego Programu, wszystkim rodzinom posiadającym na swoim utrzymaniu dzieci, przysługuje comiesięczne wsparcie finansowe w wysokości 500 zł na dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia, bez względu na dochód osiągniany przez rodzinę.

Prawo do świadczenia wychowawczego jest ustalane na roczny okres świadczeniowy trwający od 1 czerwca do 31 maja następnego roku kalendarzowego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych od roku 2021 zajmuje się obsługą programu „**Dobry start**”, które przejął w miejsce gminnych i powiatowych organów właściwych. Tym samym, w ramach programu „Dobry start” ZUS zajmuje się rozpatrywaniem wniosków, przyznawaniem i wypłatą świadczenia.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej uznał program „Dobry Start”, jako swoistego rodzaju inwestycję w edukację polskich dzieci. Jest to świadczenie finansowe w formie 300,00 zł jednorazowego wsparcia dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny, które otrzymywane jest przez rodziny bez względu na osiągniany dochód. Świadczenie dobry start przysługuje raz w roku na rozpoczynające rok szkolny dzieci do ukończenia:

- 20 roku życia,
- oraz 24 roku życia – w przypadku dzieci legitymujących się odpowiednim orzeczeniem o niepełnosprawności (orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności lub orzeczenie wydane na podstawie przepisów oświatowych: orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego lub orzeczenie o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych organizowanych zgodnie z przepisami o ochronie zdrowia psychicznego).

Świadczenie dobry start przysługuje również na uczniów, jeżeli osiągnęli wiek 20 lat lub 24 lata w przypadku dzieci niepełnosprawnych, przed rozpoczęciem roku szkolnego w danym roku kalendarzowym.

Świadczenie dobry start może otrzymać:

- matka lub ojciec dziecka,

- opiekun faktyczny dziecka, czyli osoba, która faktycznie opiekuje się dzieckiem i złożyła do sądu wniosek o jego adopcję,
- opiekun prawny dziecka – osoba, której sąd powierzył sprawowanie opieki nad dzieckiem,
- osoba ucząca się – pełnoletni uczeń, który: nie jest na utrzymaniu rodziców, ponieważ rodzice nie żyją lub ma od nich ustalone alimenty.

Świadczenie dobry start przysługuje również na dzieci w pieczy zastępczej oraz osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą.

Z danych uzyskanych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Departament Statystyki i Prognoz Aktuarnych, wynika, że liczba dzieci z terenu Gminy Chrzanów, które skorzystały w roku 2023 ze świadczenia w ramach programu „Dobry start” wyniosła łącznie **4 800**.

2. Świadczenia pozafinansowe

2.1 Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa

W roku 2023 Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie realizował zadania w ramach krajowego „Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020”, który współfinansowany był ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym – Podprogram 2021 Plus. Zgodnie z założeniami programowymi, udzielana pomoc żywnościowa skierowana była do osób i rodzin najbardziej potrzebujących, które z powodu niskich dochodów nie mogły zapewnić sobie dostatecznej ilości artykułów żywnościowych, w tym osób i rodzin spełniających przesłanki art. 7 ustawy o pomocy społecznej (w szczególności: osób bezdomnych, osób niepełnosprawnych, osób bezrobotnych, rodzin wielodzietnych), których dochód nie przekracza 235% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej, tj. dla osoby prowadzącej jednoosobowe gospodarstwo domowe – 1.823,60 zł, dla osoby w rodzinie – 1.410,00 zł. Cel programu, zakładający ograniczenie ubóstwa poprzez zwiększenie bezpieczeństwa żywnościowego osób i realizację działań na rzecz włączenia społecznego, został zrealizowany poprzez udzielenie pomocy żywnościowej w sumie **300 najbardziej potrzebującym** mieszkańcom Gminy Chrzanów, pośród których 9 osób stanowili obywatele Ukrainy, przebywający na terenie Rzeczypospolitej Polskiej tymczasowo, z uwagi na konflikt zbrojny w Ukrainie.

Wsparcie w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa, to stały element udzielanego wsparcia dla mieszkańców Gminy Chrzanów. Można zauważyć, że od lat pojawia

się stała grupa rodzin, dla której ta forma pomocy, stanowi niezbędne uzupełnienie domowego gospodarstwa w produkty spożywcze. Ośrodek Pomocy Społecznej podpisał umowę z Bankiem Żywności w Krakowie, której przedmiotem była nieodpłatna dystrybucja artykułów spożywczych wśród osób najbardziej potrzebujących i prowadzenie działań w ramach środków towarzyszących. Tym samym, OPS w Chrzanowie bezpośrednio uczestniczył w redystrybucji artykułów spożywczych wśród mieszkańców Gminy Chrzanów, którzy tego najbardziej potrzebowali. Przy realizacji zadania Ośrodek nawiązał współpracę z Ochotniczą Strażą Pożarną w Luszwicach, dzięki czemu możliwe było jednorazowe przewiezienie przyznaných artykułów spożywczych z Banku Żywności w Krakowie. Reasumując, w roku 2023 chrzanowski OPS dostarczył na teren gminy ponad 3 tony żywności. Pozyskana żywność została rozparcelowana, zapakowana a następnie rozdystrybuowana wśród osób zakwalifikowanych do wsparcia żywnościowego przez pracowników socjalnych w siedzibie tutejszego Ośrodka, tj. w Chrzanowie, przy ulicy Jagiellońskiej 4. Pomocą w postaci paczki żywnościowej objęto **91 kobiet i 109 mężczyzn**. Łącznie wydano **123 skierowania**. Pośród wszystkich osób korzystających ze wsparcia żywnościowego, wyróżniono 54 małoletnich w wieku 15 lat i poniżej oraz 15 osób w wieku 65 lat i więcej. W odniesieniu do grupy odbiorców:

- 12 osób stanowili bezdomni,
- 59 osób stanowili niepełnosprawni,
- 9 osób stanowili migranci.

Dodatkowo, w roku 2023 Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie zawarł porozumienie z Parafią Św. Mikołaja w Chrzanowie, zlokalizowaną przy ulicy Mickiewicza 5, o współpracy przy realizacji zadania z zakresu nieodpłatnej dystrybucji artykułów spożywczych dla osób najbardziej potrzebujących z terenu Gminy Chrzanów. W oparciu o zawarte porozumienie wydano łącznie **52 skierowania** dla 100 osób, tj. **50 kobiet i 50 mężczyzn**. Wśród tej grupy wyróżniono 29 małoletnich w wieku 15 lat i mniej, a także 3 osoby w wieku 65 lat i więcej. W odniesieniu do grupy odbiorców nie ujawniono osób bezdomnych i migrantów, natomiast 19 osób charakteryzowało się niepełnosprawnością.

Tabela nr 3. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa

	2019	2020	2021	2022	2023
Ilość skierowań	206	194	48	87	175
Ilość osób, które otrzymały pomoc	489	330	100	100	300
Ilość kobiet, które otrzymały pomoc	265	202	53	78	141
Ilość mężczyzn, którzy otrzymali pomoc	224	128	47	22	159

Źródło. Dane OPS

Wykres nr. 2: Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa w okresie od 2019 do 2023 roku

Źródło: dane OPS

2.2 Pomoc osobom bezdomnym

Gmina Chrzanów realizowała w 2023 roku zadania wynikające z zapisów ustawy o pomocy społecznej w zakresie zapewnienia schronienia osobom bezdomnym z terenu gminy w Noclegowni dla Bezdomnych Mężczyzn ul. Fabryczna 29 b, 32-500 Chrzanów oraz w schroniskach znajdujących się poza Gminą Chrzanów, z którymi zawarto umowy na świadczenie usług w postaci schronienia wraz z wyżywieniem:

- Centrum Pomocy Potrzebującym – Schronisko „Arka” ul. Wilcza 1, 42 – 500 Będzin,
- Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne – oddział w Jaworznie, ul. Solskiego 3a.

W okresie od stycznia 2023 roku do grudnia 2023 roku udzielono pomocy w postaci schronienia **56 osobom**, w tym: w schronisku dla osób bezdomnych – 12 osób, w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi – 7 osób, w noclegowni – 37 osób. Poza tą formą pomocy osoby bezdomne mogą liczyć na wsparcie finansowe, posiłki, ubranie oraz pomoc świadczoną w ramach pracy socjalnej. Łącznie w tym okresie objęto pomocą z powodu bezdomności 78 osób.

Poniżej przedstawione zostały dane statystyczne dotyczące ilości osób objętych pomocą w postaci schronienia oraz ilości rodzin, którym udzielano pomocy z powodu bezdomności, od roku 2016 do roku 2023.

Tabela nr. 4. Pomoc osobom z tytułu bezdomności

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób, którym udzielono schronienia	91	61	60	46	38	44	54	56
Liczba osób objętych pomocą z powodu bezdomności	97	65	74	65	73	76	33	78

Źródło: dane OPS

Charakterystyczną cechą osób bezdomnych w Gminie Chrzanów jest fakt, że w przeważającej mierze grupę tą stanowią ciągle te same osoby. Zatem można stwierdzić, że bezdomność w Gminie Chrzanów ma charakter długotrwały (przewlekły), będący efektem kumulacji różnych negatywnych zjawisk takich jak: bezrobocie, choroba i uzależnienia. Pokazuje to również, jak trudne jest wychodzenie z bezdomności i aby się to udało konieczna jest interdyscyplinarna pomoc angażująca różne instytucje pomocowe.

Osoby bezdomne oprócz schronienia mogą także skorzystać z innych form wsparcia.

2.3 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie na rzecz osób samotnych, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagały pomocy innych osób, w roku 2023 świadczył pomoc w formie usług opiekuńczych, a także w formie specjalistycznych usług opiekuńczych z przeznaczeniem dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

W roku 2023 wsparcie w ramach usług opiekuńczych wdrożono dla **178 mieszkańców** Gminy Chrzanów. Usługi opiekuńcze polegały na zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiece higienicznej, zaleconej przez lekarza pielęgnacji oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi zrealizowano na rzecz **7 osób**. Celem specjalistycznych usług opiekuńczych była poprawa jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez:

1. Zapewnienie wysokiej jakości specjalistycznej pomocy osobom samotnym z zaburzeniami psychicznymi, w przypadku gdy były jej pozbawione, oraz osobom, które wymagały takiej pomocy, a rodzina nie mogła jej zapewnić.

2. Pomoc dostosowaną do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi oraz celów postawionych w planach postępowania terapeutyczno-wspierającego, świadczoną przez osoby z odpowiednim wykształceniem i doświadczeniem.

2.4 Pobyt w domach pomocy społecznej

W roku 2023 OPS w Chrzanowie wspierał również osoby z terenu Gminy Chrzanów, które wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym rodzina nie mogła zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Osoby te zabezpieczone zostały w formie pobytu w domach pomocy społecznej. Z pobytu w DPS korzystało w sumie **69 osób**.

2.5 Pomoc pozafinansowa świadczona na rzecz obywateli z Ukrainy, przebywających na terenie Gminy Chrzanów w związku z konfliktem zbrojnym.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie, zgodnie z wytycznymi ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (t.j. Dz. U. z 2023r., poz. 185 z późn. zm.) pełnił także nadzór nad realizacją praw i obowiązków opiekuna tymczasowego osób małoletnich. W zakresie sprawowanego nadzoru, pracownicy Ośrodka monitorowali miejsce pobytu małoletnich, sprawdzając warunki socjalne, kwestie opiekuńczo-wychowawcze oraz przeprowadzając rozmowę z opiekunem tymczasowym celem ustalenia, czy osoba nie wymaga wsparcia z systemu pomocy społecznej. W okresie od 2022 roku do roku 2023 pod nadzorem OPS w Chrzanowie znalazły się 22 osoby pełniące funkcję tymczasowego opiekuna prawnego, mające pod swoją pieczę w sumie 24 osób małoletnich, przybyłych z Ukrainy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie współpracował w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Chrzanowie, tworząc wspólny system informacyjny, za pomocą którego była prowadzona ewidencja małoletnich obywateli Ukrainy, przybyłych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez rodziców biologicznych czy też opiekunów prawnych/faktycznych.

2.6 Aktywne formy wsparcia

Mieszkanie chronione

Gmina Chrzanów zapewnia dodatkowe wsparcie w formie pobytu w mieszkaniu chronionym osobom i/lub rodzinom przeżywającym kryzys, w rezultacie którego pojawiła się

konieczność opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania. W roku 2016 zarządzeniem nr B.0050.335.2016 Burmistrza Miasta Chrzanowa utworzono mieszkanie chronione z zasobów lokalowych Gminy Chrzanów. Mieszkanie o powierzchni 77,27 m² zostało odpowiednio przygotowane i przystosowane na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, czy to z powodu doświadczanej przemocy domowej, czy w sytuacji wystąpienia zdarzenia losowego, ale również z tytułu szeroko rozumianej bezradności życiowej, powodowanej podeszłym wiekiem, chorobą, niepełnosprawnością czy też dysfunkcyjnością społeczną.

W roku 2023 wsparciem w formie zapewnienia pobytu w mieszkaniu chronionym objęto łącznie 4 osoby, tj. 2 osoby dorosłe i 2 dzieci. Powodem, uprawniającym do tego typu wsparcia był problem bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz bezdomność. Patronat na mieszkaniem sprawuje pracownik socjalny, a samo mieszkanie ma charakter treningowy. Zatem, pobyt w mieszkaniu chronionym nie polega wyłącznie na udzieleniu schronienia osobom aktualnie tego potrzebującym. W jego ramach zapewnia się bowiem usługi bytowe oraz naukę, rozwijanie i utrwalanie samodzielności, sprawności w zakresie samoobsługi, pomocy w pełnieniu ról społecznych i integracji ze społecznością lokalną.

Aktywizacja osób pozostających bez zatrudnienia – bezrobotnych i biernych zawodowo

Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie w roku 2023 ponownie współpracował z Powiatowym Urzędem Pracy w Chrzanowie w zakresie aktywizacji osób pozostających bez zatrudnienia. Współpraca odbywała się poprzez:

- 1) upowszechnianie ofert pracy oraz informacji o wolnych stanowiskach pracy,
- 2) upowszechnianie informacji o szkoleniach oraz realizacji projektów współfinansowanych ze środków unijnych.

Za sprawą podjętego współdziałania między jednostkami, **3 osoby** powyżej 50 roku życia ukończyły szkolenie z zakresu: operator wózka widłowego, natomiast **4 osoby** rozpoczęły staż zawodowy w następujących zawodach: sprzątaczką, sprzedawcą, pracownikiem gospodarczy.

Dodatkową formą aktywizacji osób bezrobotnych były prace społecznie użyteczne, jako rodzaj wsparcia przeznaczony dla osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, którzy jednocześnie korzystają ze świadczeń pomocy społecznej. Prace te odbywały się bez nawiązania stosunku pracy, ani umowy o pracę. Organizowane były przez Urząd Miejski w Chrzanowie na terenie Gminy Chrzanów. Wykonywanie prac społecznie użytecznych odbywało się na podstawie porozumienia zawartego między Starostą powiatu chrzanowskiego, a Burmistrzem Gminy

Chrzanów. W 2023 roku w prace społecznie użyteczne zaangażowało się w sumie **15 osób**, których kandydatura wynikała ze wskazania przez pracowników socjalnych OPS w Chrzanowie oraz działającego w jego strukturach Klubu Integracji Społecznej. Osoby zakwalifikowane do wykonania prac społecznie użytecznych w wymiarze do 10-ciu godzin tygodniowo realizowały swoje obowiązki. Miesięczne świadczenie pieniężne dla osoby wykonującej prace społecznie użyteczne wypłacał Urząd Miejski w Chrzanowie. W 2023 roku Klub Integracji Społecznej w Chrzanowie udzielał poradnictwa indywidualnego i grupowego z obszaru aktywizacji społeczno-zawodowej, z którego skorzystało w sumie **38 osób**. Razem z klientem opracowano Indywidualne Plany Działania ukierunkowane na możliwości zawodowe jednostki na obecnym rynku pracy oraz na jej funkcjonowanie w społeczeństwie.

Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej

W roku 2023 Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie po raz kolejny przystąpił do ministerialnego Programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” – edycja 2023. Finansowanie Programu było możliwe za sprawą pozyskanych środków z Państwowego Funduszu Celowego – Fundusz Solidarnościowy w łącznej wysokości 311 266,22 zł.

Zgodnie z założeniami programowymi, usługa asystencji osobistej miała przysłużyć się do ogólnodostępnego wsparcia osób niepełnosprawnych w wykonywaniu codziennych czynności oraz w funkcjonowaniu w życiu społecznym. Grupą docelową oferowanego wsparcia były zatem osoby niepełnosprawne, posiadające orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu:

- znacznym lub,
- umiarkowanym lub,
- traktowane na równi do wyżej wymienionych orzeczeń, zgodnie z art. 5 i art. 62 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023r. poz. 100 z późn. zm.).

Program, jako elementem polityki społecznej państwa, nastawiony był na:

- 1) poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych, w szczególności poprzez umożliwienie im jak najbardziej niezależnego życia;
- 2) wsparcie osób niepełnosprawnych oraz zapewnienia pomocy adekwatnej do potrzeb;
- 3) uczestnictwo osób niepełnosprawnych w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, rozrywkowych lub sportowych itp.;

- 4) dofinansowanie jednostek samorządu terytorialnego w ramach realizowanych zadań mających na celu wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych.

Program wdrożony został z dniem 1 kwietnia 2023 roku i był kontynuowany do dnia 31 grudnia 2023 roku. Wsparciem w ramach usługi AOON – edycja 2023 objęto w sumie 23 podopiecznych w tym:

- 18 osoby z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności – w ramach programu zrealizowano 5954 godzin usługi,
- 2 osoby z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności ze sprzężeniami – w ramach programu zrealizowano 540 godzin usługi,
- 3 osoba z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności – w ramach programu zrealizowano 1080 godzin usługi.

Ogólna liczba wykonanych godzin usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej w roku 2023 wyniosła 7574 godziny. Powyższa usługa była realizowana przez 12 asystentów zatrudnionych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie w oparciu o umowę zlecenie.

Usługa asystencji osobistej, świadczona na rzecz Uczestnika Programu, polegała na pomocy asystenta w:

- wykonywaniu czynności dnia codziennego, w tym w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- przemieszczaniu się poza miejscem zamieszkania, w tym wyjściu, powrocie lub dojeździe wraz z uczestnikiem do miejsc wskazanych przez uczestnika,
- w podejmowaniu aktywności życiowej i komunikowaniu się z otoczeniem, w tym w załatwianiu spraw urzędowych oraz w punktach usługowych,
- funkcjonowaniu w życiu społecznym, w tym w nawiązaniu kontaktu/współpracy z różnego rodzaju instytucjami, organizacjami, korzystania z dóbr kultury.

Na podstawie dokonanych działań ewaluacyjnych, przeprowadzonych celem oceny jakości usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, rozpoznano ogromną potrzebę wsparcia niepełnosprawnych mieszkańców Gminy Chrzanów w tej formie. Uczestnicy Programu wyrazili ogromne zadowolenie z oferowanego wsparcia, które dostosowane było do oczekiwań i indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych i dostosowane do standardów, wynikających z założeń programowych. Dodatkowo, uczestnicy jednomyślnie wskazali dużą potrzebę kontynuowania usługi w kolejnych latach. W rozmowie osoby deklarowały dużą

poprawę komfortu życia oraz znaczne ułatwienie codziennego funkcjonowania. Mając na względzie powyższe, Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie podjął decyzję o przystąpieniu do Programu w roku 2024.

IX. DZIAŁANIA O CHARAKTERZE PROMOCYJNYM ORAZ WSPÓLDZIAŁANIE PODMIOTÓW NA RZECZ POZYTYWNEGO WIZERUNKU RODZINY W GMINIE CHRZANÓW

Rodzina stanowi potencjał, którego rozwój, zarówno w wymiarze jednostkowym, jak i społecznym, jest głównym podmiotem polityki rodzinnej. Trudno nie zgodzić się ze stanowiskiem, że wpływ środowiska rodzinnego, jest jednym z głównych czynników determinujących rozwój dziecka i jego późniejszą adaptację do udziału w życiu społecznym. Funkcjonowanie tych dwóch systemów jest ze sobą nierozzerwalnie związane i wzajemnie zależne. Prawidłowe relacje w rodzinie sprzyjają minimalizowaniu ryzyka powstawania różnorodnych problemów społecznych, takich jak; przemoc, uzależnienia, nieumiejętność zaspakajania własnych potrzeb, bezrobocie. Prawidłowe relacje w rodzinie zapewniają poczucie bezpieczeństwa warunkujące optymalny przebieg integracji jednostki ze społeczeństwem. Myśląc zatem o wspieraniu rodziny, nie sposób przecenić roli profilaktyki, jako elementu chroniącego przed powstawaniem deficytów. Jest on często umniejszany, gdyż skala problemów przeżywanych przez rodziny zazwyczaj koncentruje uwagę na działaniach o charakterze korygująco-naprawczym, pomijając niejako element zapobiegania problemom. Można zatem pokusić się o stwierdzenie, że im większe zaangażowanie w profilaktykę rodziny, tym mniejsze zagrożenie wystąpienia kryzysów, trudności które mogą naruszyć jej integralność i w konsekwencji spowodować konieczność zaangażowania większych nakładów ekonomicznych, niezbędnych do przywrócenia stabilności systemu rodzinnego.

Wspieranie rodziny powinno w swym zakresie zawierać nie tylko udzielanie pomocy rodzinom, które już doświadczają trudności w funkcjonowaniu, ale również stworzyć ofertę, z której rodziny będą miały możliwość skorzystania na terenie Gminy Chrzanów. Oferta taka powinna być atrakcyjna, przystępna, spełniać swoje profilaktyczne zadanie i ułatwiać wychowywanie dzieci, promując tym samym pozytywny wizerunek rodziny.

1. Chrzanowskie Centrum Wolontariatu

W marcu 2020 roku zostało utworzone Chrzanowskie Centrum Wolontariatu działające przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Chrzanowie, jako odpowiedź na potrzeby mieszkańców. Od marca 2020 działa również na profilu społecznościowym – Facebook, profil Chrzanowskiego Centrum Wolontariatu, gdzie na bieżąco są zamieszczane informacje o wydarzeniach mogących mieć znaczenie dla mieszkańców Gminy Chrzanów.

Ważnym i bardzo potrzebnym wydarzeniem w roku 2023 było postawienie przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Chrzanowie w dniu 20 grudnia 2023r. lodówki społecznej zwanej JADŁODZIELNIĄ. To miejsce, do którego każdy, kto dysponuje nadwyżką jedzenia może je włożyć, a każdy kto tego potrzebuje – jedzenie zabrać. Zamysł lodówki jest bardzo prosty, aczkolwiek pożyteczny: masz za dużo jedzenia – podziel się, potrzebujesz żywności – poczęstuj się. Tym sposobem zamiast wyrzucać nadwyżkę jedzenia na śmietnik, można pomóc drugiemu człowiekowi. Fundatorem lodówki jest firma Hydro Extrusion Poland sp. z o.o., która również wypełniła lodówkę jedzeniem na dzień jej otwarcia. Lodówka funkcjonuje przez całą dobę 7 dni w tygodniu.

2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chrzanowie

Celem działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chrzanowie jest ograniczenie szkód społecznych i zdrowotnych wynikających ze spożywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez mieszkańców Gminy Chrzanów oraz zapobieganie powstawaniu przemocy domowej. Działania GKRPA są skoncentrowane głównie na promocji zdrowego i aktywnego stylu życia wśród wszystkich grup społecznych głównie osób młodych, a także na pomocy i wsparciu rodzin, w których występują dysfunkcje najczęściej spowodowane uzależnieniami i wynikającymi z nich problemami rodzinnymi.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2023 zrealizowała:

1. 12 posiedzeń ogólnych, w których zapoznawała się z bieżącymi zagadnieniami wynikającymi z realizacji programu, opiniowała wnioski o lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie, zapoznawała i opiniowała bieżące sprawy wynikające z realizacji programu GKRPA.
2. 12 posiedzeń zespołu terapeutycznego. Osoby, które zostały zgłoszone do Komisji z powodu nadużywania alkoholu i wynikających z tego faktu problemów takich jak: rozkład życia rodzinnego, demoralizacja nieletnich, uchylanie się od obowiązków

zaspokajania potrzeb rodziny lub systematycznie zakłócanie spokoju lub porządku publicznego, otrzymywały pomoc w formie skierowania na określone terapie odwykowe, grupy wsparcia. Jeżeli jednak nie wyrażały dobrowolnie chęci zmiany swojej postawy życiowej i utrzymywania abstynencji to były kierowane do sądu w celu objęcia ich sądowym obowiązkiem podjęcia leczenia odwykowego. Łącznie do tut. Komisji wpłynęło 117 zgłoszeń dotyczących nadużywania alkoholu, 16 osób poprzez działania GKRPA podjęło leczenie odwykowe, z 85 osobami GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące a wobec 17 osób GKRPA wystąpiła da sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. Osoby były również motywowane do uczestnictwa w spotkaniach AA na terenie Gminy.

3. Na posiedzeniach zespołu ds. profilaktyki i świetlic środowiskowych. Członkowie Komisji wspierali działalność placówki opiekuńczo - wychowawczej wsparcia dziennego o nazwie Świetlica Terapeutyczna oraz placówki wsparcia dziennego o nazwie Świetlica Środowiskowa. Zapoznawali się z bieżącymi potrzebami świetlic, czynnie uczestniczyli w jej zajęciach i realizowanych programach profilaktycznych.

W ramach działań z zakresu profilaktyki uzależnień wśród dzieci i młodzieży zorganizowano Konkurs plastyczny „Dzieci i młodzież kontra nałogi”. W konkursie brały udział dzieci z chrzanowskich przedszkoli i szkół podstawowych. Wpłynęły 52 prace plastyczne z przedszkoli i szkół podstawowych, 12 uczestników konkursu zostało wyróżnionych i Nagrodzone prac zostało wykorzystanych do wykonania kalendarza profilaktycznego na rok 2024.

W ramach współpracy z instytucjami działającymi na terenie Gminy Chrzanów, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadziła we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Kultury Sportu i Rekreacji cykl pikników rodzinnych oraz zajęć kulturalno-animacyjnych z elementami profilaktyki uzależnień dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Chrzanów. Proponowany program objął zarówno możliwość skorzystania z bogatej oferty kulturalnej miasta jak i kreatywnego spędzenia wolnego czasu z dala od komputera, internetu, smartfonów oraz gier telewizyjnych. Dodatkowo, w trakcie zajęć dzieci miały możliwość rozmowy na temat profilaktyki uzależnień. Dzięki specjalnym alkogoglom oraz narkogoglom dzieci i młodzież przekonały się jak używki negatywnie wpływają na ludzki organizm. W ramach programu zrealizowano: 6 wędrujących podwórek (w tym strefy nowe: sportowa i maluszka), seanse filmowe, wycieczki turystyczne, warsztaty artystyczne, spektakl teatralny dla dzieci. Działaniom towarzyszyły pogadanki z zakresu profilaktyki uzależnień,

wpływu używek na kondycję psycho-fizyczną. Grupą docelową są dzieci i młodzież w wieku szkolnym z terenu Gminy Chrzanów. W całości zadania wzięło udział ok. 2000 osób.

W ramach zajęć sportowych i o wymiarze profilaktycznym na terenie Gminy Chrzanów zrealizowano Eliminacje Deskorolkowych Mistrzostw Polski w jeździe na Deskorolce oraz warsztaty jazdy na deskorolce wzbogacone z elementy profilaktyki uzależnień. Projektem objęto ok. 800 osób

Miejska Biblioteka Publiczną w Chrzanowie zrealizowała projekt pn. „Zdrowa zabawa – fajna sprawa”, edycja III w ramach „Kulturalnych wakacji w mieście 2023”. Cykl zajęć miał formę spotkań warsztatowych połączonych z częścią teoretyczną. Warsztaty profilaktyczne były ukierunkowane na uświadomienie uczestnikom – zarówno dzieciom, jak i opiekunom ryzyka związanego z różnego rodzaju uzależnieniami, ich wpływem na zdrowie fizyczne i kondycję psychiczną. Warsztaty sprzyjały budowaniu wiedzy i umiejętności związanych z umiejętnością radzenia sobie z emocjami i codziennymi trudnościami, a także wiedzy na temat działania i skutków ubocznych związanych z sięganiem po substancje uzależniające. Ponadto warsztaty literacko-artystyczne wzbogacały i rozwijały pasje i zainteresowania, pozwalające na pożyteczne spędzenie czasu wolnego. Projekt objął dzieci w wieku 6-12 lat wraz z rodzicami/opiekunami czyli ok. 200 osób. Warsztaty profilaktyczne dla dzieci dotyczyły profilaktyki uzależnień prowadzone w formie aktywizującej, na którą składały się gry, ćwiczenia grupowe, burza mózgów, zadania i dyskusje. Spotkania prowadzone były przez psychologów z Polskiego Centrum Profilaktyki z Krakowa. Celem warsztatów było przekazanie dzieciom rzetelnej wiedzy na temat negatywnych skutków używania substancji psychoaktywnych oraz wypracowanie mechanizmów skutecznej odmowy w sytuacjach presji rówieśniczej. Większość tych działań było realizowanych w okresie wakacyjnym lub około wakacyjnym. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chrzanowie dofinansowała wyjazd 50 uczniów z chrzanowskich szkół podstawowych do Harnes we Francji, miasta partnerskiego Chrzanowa. W ramach projektu „Olimpic Camp” przeprowadzono zajęcia sportowo-rekreacyjne a w szczególności profilaktyczne.

GKRPA udzielała również wsparcia organizacjom pozarządowym w zakresie prowadzenia zdrowego stylu życia, promowania aktywności społecznej oraz wsparcia rodzin w zakresie profilaktyki uzależnień. W ramach powyższych działań dofinansowano zadania wynikające z ustawy o zdrowiu publicznym były to:

- otwarty konkurs ofert na zlecenie realizacji zadań w zakresie realizacji zajęć sportowo –

profilaktycznych i kulturalno-profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w trakcie roku szkolnego oraz pozostających w domach w okresie letnich wakacji .

- otwarty konkurs ofert na zlecenie realizacji zadań w zakresie zajęć profilaktycznych dotyczących uzależnień obejmujących działania z zakresu turystyki i krajoznawstwa.

Ponadto osoby uzależnione i ich rodziny z terenu Gminy dzięki wsparciu finansowemu uczestniczyły w XXXII Ogólnopolskim Zlocie Rodzin Abstynenckich – Tatry 2023 skierowanym do osób uzależnionych (trzeźwych alkoholików) i współuzależnionych (ich rodzin). W czasie zlotu był realizowany program przez trenerów i terapeutów uzależnień Polskiego Towarzystwa Psychologicznego, Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Warszawie i innych specjalistów.

W okresie przedwakacyjnym przeprowadzono konkurs ofert na zorganizowanie letniego wypoczynku dla dzieci ze świetlicy środowiskowej i terapeutycznej. W letnim wypoczynku w Szarym Dworze uczestniczyło 34 dzieci. Organizatorem była Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Śląska Hufiec Chrzanów. Przeprowadzono zajęcia z profilaktyki uzależnień w formie warsztatów tematycznych, konkursów mających na celu zapobieganie patologiom społecznym. Poprzez wspólny wypoczynek środowiska harcerskiego Hufca oraz dzieci i młodzieży niezrzeszonej w ZHP przybliżono wszystkim uczestnikom harcerski system wychowawczy oparty na Prawie Harcerskim, pracy w grupie rówieśników, koleżeńskości, zaradności itp.

3. Opłatek Maltański

W dniu 16.12.2023 r o godz. 13.00 odbył się XVIII Opłatek Maltański zorganizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Chrzanowie oraz Zakon Maltański Polska. Spotkanie wigilijne jest jednym z doraźnych działań Ośrodka Pomocy Społecznej i Zakonu Maltańskiego. Jego celem jest wsparcie podopiecznych w okresie Świąt Bożego Narodzenia duchowo i materialnie. W roku 2023 spotkanie wigilijne odbyło się w tradycyjnej formie tzn. przy wspólnym stole w restauracji „Pod Jesionem”. Opłatkowi przewodniczył Ksiądz Dziekan, Proboszcz Parafii pw. Św. Mikołaja Romana Sławeńskiego, który zainicjował wspólną modlitwę i śpiewanie kolęd, któremu towarzyszyli wychowankowie z Chrzanowskiej Szkoły Muzycznej. Ubiegłoroczny Opłatek Maltański skierowany był do osób samotnych, starszych, schorowanych i z niepełnosprawnością. W spotkaniu uczestniczyły również dzieci przebywające w pieczy zastępczej, jaki i objęte wsparciem asystenta rodziny. Nie

zapomnieliśmy również o naszych sąsiadach z Ukrainy, którzy znaleźli schronienie w Gminie Chrzanów w związku z konfliktem zbrojnym. Uczestnicy Opłatka Maltańskiego mieli zapewniony ciepły, wigilijny posiłek oraz zostali obdarowani świąteczną paczką, a dzieci spotkały się ze św. Mikołajem, który obdarował każde z nich prezentem. To coroczne dzieło, nie mogłoby się udać, gdyby nie długoletni sponsorzy, w tym Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Restauracja „Pod Jesionem”, Wodociągi Chrzanowskie, Tauron Wydobycie Jaworzno, Związki Zawodowe z ZG „Janina” w Libiążu, Państwo Wiesław i Halina Pstrucha – firma „WIPEXIM”, Państwo Renata i Wojciech Małodobry - firma „ASTIR”, firma DAN CAKE Polonia w Chrzanowie. Osobom starszym oraz z niepełnosprawnością został zagwarantowany transport.

4. Placówki oświatowe

Znaczenie oświaty w rozwoju dzieci i młodzieży, wiąże się nie tylko z przekazywaniem wiedzy, ale przede wszystkim z kształtowaniem wśród uczniów przyszłych postaw i zasad obywatelskich. Zatem, placówki oświatowe można traktować jako kluczowe ogniwo w rozwoju społecznym, moralnym i intelektualnym wśród dzieci i młodzieży. Także w obszarze wspierania dziecka i rodziny zadania oświaty odgrywają ważną rolę. Prawidłowo prowadzone zajęcia, dostosowane do wieku i możliwości dziecka, ciekawy program edukacyjny, czy wreszcie autorytet nauczyciela budowany na relacji zrozumienia, a nie zastraszania, może w wielu przypadkach przynieść ogromne korzyści we wspieraniu dzieci i młodzieży. Korzyści te przekładają się na wzrost świadomości u dzieci i młodzieży dotyczącej negatywnych zjawisk (uzależnień, agresji, przemocy) i ich konsekwencji, umiejętności spędzania wolnego czasu i dbania o własne bezpieczeństwo.

Szczególną uwagę zwraca się na szeroko rozumianą współpracę placówek oświatowych ze środowiskiem lokalnym. Największe znaczenie w tym obszarze odgrywają wdrażane programy wspierające i profilaktyczne. Do ich głównych wartości możemy zaliczyć, oprócz wyżej wymienionych:

- refleksję na temat działalności danej placówki oświatowej, uwzględniającej nie tylko zasoby własne, ale także potrzeby i zdiagnozowane problemy,
- aktywizowanie rodzin oraz środowisk lokalnych, w tym instytucji społecznych, do zaangażowania się i włączenia w zadania oświatowe,
- wzmocnienie poziomu motywacji nauczycieli do ciągłego podnoszenia kompetencji zawodowych, zwłaszcza w obszarze wspierania dzieci i młodzieży,

- ocenę efektywności prowadzonych działań wychowawczych i profilaktycznych w odniesieniu do zadań własnych placówki.

W roku 2023 placówkom oświatowym udało się zrealizować interesujące programy w zakresie wsparcia rodziny i dziecka. Śladem lat ubiegłych, działalność placówek skupiała się na wewnętrznych prelekcjach, pogadankach, konsultacjach i indywidualnym wsparciu. Programy skierowane były zarówno do dzieci, jak i rodziców, co pokazuje świadomość szkół w obszarze wzajemnego współdziałania na linii rodzic – szkoła.

W roku 2023 realizację Gminnego Programu Wspierania Rodziny potwierdziło 11 placówek przedszkolnych z terenu Gminy Chrzanów – o charakterze publicznym i niepublicznym. W zakresie działań własnych, w ofercie wspomnianych placówek wyróżniono między innymi:

- Zajęcia edukacyjne TUS – tzw. Trening Umiejętności Społecznych, działania ukierunkowane na wyposażenie dzieci w umiejętność wyznaczania granic i asertywnych zachowań w stosunku do rówieśników i dorosłych. Celem treningu było również podniesienie świadomości w zakresie praw dziecka, umiejętności radzenia sobie ze stresem, sytuacjami trudnymi i traumatycznymi. Dzieci zaangażowane w udział w TUS nabyły umiejętności umożliwiające prawidłowe nawiązywanie oraz rozwijanie relacji interpersonalnych i kompetencji własnych. Elementy TUS wprowadzone zostały w dzienny plan dziecka. Zajęcia odbywały się w formie grupowej oraz indywidualnej – były dostosowane do wieku i poziomu rozwoju dziecka. I Niepubliczne Przedszkole Młodych Talentów 100 Bajek w Chrzanowie również realizowało cykl zajęć terapeutycznych w formie TUS, których beneficjentami były dzieci z problemami społecznymi. Celem zajęć było nabywanie przez dzieci prawidłowych zachowań, uczenie się mówienia o swoich stanach emocjonalnych, sytuacjach trudnych związanych z przeżywaniem różnych emocji i dokonywania prawidłowej oceny różnorodnych sytuacji społeczno-rodzinnych.
- Przedszkole Samorządowe nr 10 w Chrzanowie, jako dodatkową formę wsparcia dziecka, śladem lat ubiegłych kontynuowało trening zastępowania agresji. Elementy TZA wprowadzane były w bieżącej pracy z dziećmi, zwłaszcza w sytuacjach konfliktowych oraz trudnych, wymagających odniesienia się do strategii radzenia sobie z silnymi emocjami.
- Systematyczne wsparcie psychologiczne i pedagogiczne, prowadzone na rzecz dzieci i rodziców w formie konsultacji indywidualnych. Na przykładzie Przedszkola Samorządowego nr 4 w Chrzanowie, wsparcie specjalistyczne realizowane było

w formie indywidualnych spotkań z rodzicami dzieci przejawiających trudności wychowawcze i na rzecz rodzin przejawiających niewydolność opiekuńczo-wychowawczą – podobną działalność podjęło Przedszkole Samorządowe nr 10 w Chrzanowie. Działania o charakterze profilaktycznym z obszaru wspierania rodziny zrealizowało również Przedszkole Samorządowe nr 7 w Chrzanowie, które uruchomiło wsparcie na rzecz rodzin uczniów przejawiających trudne zachowania.

- Rozszerzona oferta pomocowa na rzecz przedszkolaków poprzez zajęcia indywidualne z pedagogiem specjalnym oraz logopedą.
- Dla najmłodszych beneficjentów realizowane były różnorodne programy nastawione w swym przekazie między innymi na lepsze zrozumienie emocji własnych i innych, wyrażanie emocji w sposób akceptowalny społecznie – Przedszkole Samorządowe nr 1 w Chrzanowie zrealizowało program „Między nami emotkami”. Uczniowie I Niepublicznego Przedszkola Młodych Talentów 100 Bajek w Chrzanowie mieli okazję uczestniczenia w obchodach „Dnia Tolerancji” – w ramach tej uroczystości zorganizowano zabawy integrujące w celu rozbudzenia pozytywnych relacji wśród rówieśników. Dodatkowo, uczczono „Międzynarodowy Dzień Praw Dziecka”, na kanwie którego dostarczono dzieciom informacji na temat ich praw i ich rangi.
- Dla dzieci przejawiających trudne zachowania, takie jak: agresja, lękowość, trudności adaptacyjne, trudności w relacjach z rówieśnikami przeprowadzono zajęcia terapeutyczne, stymulujące rozwój emocjonalno-społeczny.
- Przedszkole Samorządowe nr 7 w Chrzanowie zaopiekowało uczniów, wywodzących się z rodzin ukraińskich, mających trudności adaptacyjne. W sumie 8 dzieci narodowości ukraińskiej otrzymało wsparcie pedagoga specjalnego, celem poprawy komunikacji za sprawą wzbogacenia słownictwa, a także w zakresie profilaktyki w obszarze zaburzeń adaptacyjnych.
- Pedagogizacja rodziców częstokroć przybierała formę regularnie ukazujących się i nieodpłatnych artykułów o treściach pedagogiczno-psychologicznych, wspierających rodziców w sferze wychowawczej. Tematyka poruszana w ogólnodostępnych artykułach obejmowała obszar wartości, takie jak prawda, piękno i dobro, obszar psychologii dziecięcej, sferę zachowań, emocji, rozwiązywania konfliktów czy budowania relacji rodzinnych i wzmacniania więzi oraz ideę wspólnego spędzania czasu z rodziną, a także szacunku wobec osób starszych. Rodzice uczniów z poszczególnych placówek

przedszkolnych mogli skorzystać z zajęć warsztatowych poświęconych tematyce potrzeb dziecka w aspekcie prawidłowego rozwoju emocjonalnego, społecznego i poznawczego.

- Działalność informacyjna placówek przedszkolnych dotyczyła upowszechniania informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy w sytuacji kryzysu, ze wskazaniem konkretnych instytucji pomocowych o zasięgu gminnym i powiatowym. Rodzice częstokroć kierowani byli do specjalistycznych poradni, celem zrealizowania na rzecz dzieci z problemami odpowiednich terapii. Przedszkole Samorządowe nr 2 w Chrzanowie poinformowało rodziców uczniów o możliwości skorzystania ze wsparcia specjalistów, typu: pedagog, psycholog, terapeuta w ramach projektu „Rodzina mimo wszystko”, realizowanego przez Fundację „Towarzyszenia Rodzinie”. Przedszkole Samorządowe nr 9 w Chrzanowie przeprowadziło pogadankę dla rodziców o prawach małoletnich i ich bezpieczeństwie w sieci. Z kolei, Przedszkole Samorządowe nr 2 w Chrzanowie zorganizowało dla rodziców uczniów edukacyjne prelekcje pn. „Mamo, tato, pomóżcie mi to zrobić samodzielnie”, „Napady złości u dziecka – jak sobie radzić?”, „Budowanie pewności siebie u dzieci w wieku przedszkolnym”. Dodatkowo, rodzice mieli możliwość uczestniczenia w konferencji prowadzonej przez Portal Oświatowy pn. „Standardy ochrony dzieci”.
- Praca poszczególnych placówek przedszkolnych ukierunkowana była na wzmacnianie pozytywnego obrazu rodziny za pośrednictwem umacniania więzi i relacji wewnątrzrodzinnych oraz zwrócenie uwagi na wartość kultury rodziny. Przedszkolaki angażowane były w akcje społeczne, celem niesienia pomocy innym, ale też w kreowaniu miłych niespodzianek i dobrych uczynków dla członków rodziny. Tym samym, pobudzana była empatia wobec innych, a dla rodziców działania te były swego rodzaju inspiracją do kreatywnego spędzania czasu wolnego ze swoimi pociechami. Dużą popularnością wśród placówek przedszkolnych cieszyły się pikniki rodzinne, które nie tylko przyczyniały się do wzmocnienia więzi na linii dziecko-rodzic, ale także integrowały rodziców ze środowiskiem przedszkolnym.
- Średnia liczba uczestników w 2023 roku – dzieci w różnych przedziałach wiekowych od 3 lat wzwyż (na przykładzie wybranych placówek) wyniosła:
 - ✓ 60 dzieci – Przedszkole Samorządowe nr 1 w Chrzanowie,
 - ✓ 50 dzieci – Przedszkole Samorządowe nr 2 w Chrzanowie,
 - ✓ 60 dzieci – Przedszkole Samorządowe nr 1 w Chrzanowie,
 - ✓ 120 dzieci – Przedszkole Samorządowe nr 9 w Chrzanowie.

Jeżeli chodzi o szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, to 15 placówek z terenu Gminy Chrzanów w roku 2023 potwierdziło realizację zadań w ramach Gminnego Programu Wsparcia Rodziny. W zakresie swoich oddziaływań podejmowały następujące działania:

- Uczniowie z jakimikolwiek trudnościami w kwestiach edukacyjnych, rodzinnych czy zdrowotnych otrzymują dodatkowe wsparcie ze strony zatrudnianych specjalistów – psycholog, pedagog, pedagog specjalny, logopeda. Wsparcie to odbywa się w formie indywidualnych spotkań, bądź zajęć grupowych pod postacią na przykład warsztatów dydaktyczno-wyrównawczych, zajęć rozwijających umiejętności uczenia się i zdolności uczniów. Szczególnym wsparciem objęci są uczniowie z niepełnosprawnościami, na rzecz których udziela się specjalistycznej pomocy oraz tworzy indywidualny program pracy. Placówki oświatowe na poziomie szkół podstawowych, ale także szkół ponadpodstawowych, umożliwiają wsparcie także rodzicom i opiekunom faktycznym uczniów, którzy borykają się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Również uczniowie, którzy doświadczają przemocy w rodzinie mogą liczyć na dodatkową pomoc, nie tylko umożliwiającą zrozumienie mechanizmów zjawiska przemocy, ale przede wszystkim wzmacniającą psychikę ucznia i doskonalącą umiejętności chronienia siebie w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia zdrowia czy życia. Na uwagę zasługuje fakt obejmowania szczególną opieką również uczniów z rodzin przeżywających rozmaite kryzysy, jak chociażby rozwód rodziców, choroby przewlekłe, niepełnosprawność czy śmierć w rodzinie. W ramach szeroko rozumianej pedagogizacji rodziców, szkoły prowadziły wsparcie edukacyjne podczas godzin dostępności nauczycieli – wprowadzonych rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej, a także podczas zebrań z rodzicami. W tym obszarze prowadzone były pogadanki i prelekcje nt. potrzeb i możliwości dziecka w określonym wieku rozwojowym, bezpieczeństwa w korzystaniu z technologii informacyjnej i odpowiedzialności rodzica za wychowanie dziecka. Szkoła Podstawowa nr 5 w Chrzanowie zaoferowała pogadanki na temat: „Jak łagodnie przejść z dzieckiem przez okres dojrzewania?”, „Relacja dziecka z rodzicami – jak stworzyć bliskie więzi z dzieckiem?”, „Uzależnienie od Internetu i inne pułapki komputera”.
- ✓ W szkołach wdrożono szereg działań ukierunkowanych na promowanie zdrowego stylu życia oraz na profilaktykę zdrowia wśród dzieci i młodzieży, w tym z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom od tytoniu, alkoholu i środków psychoaktywnych. Szkolni specjaliści zachęcali uczniów do aktywnego udziału w rozmaitych programach

profilaktycznych, oferując uczestnictwo w pogadankach, quizach i konkursach tematycznych. Odbły się imprezy plenerowe, propagujące aktywne formy wypoczynku, zdrowy styl życia oraz integrację społeczną. Z uczniami omawiane były zagrożenia płynące ze stosowania środków psychoaktywnych czy też alkoholu, mechanizmy uzależnienia, a także dostępne punkty pomocowe, w których możliwe jest uzyskanie wsparcia w wyjściu z nałogów. Bardzo ważnym aspektem były działania profilaktyczne w obszarze zdrowia psychicznego, celem wzmocnienia i ochrony zdrowia psychicznego, dbania o komfort psychiczny i równowagę emocjonalną.

- ✓ W celu zapobieżenia wystąpienia wśród uczniów zachowań problemowych, ryzykownych i sytuacji kryzysowych, placówki oświatowe realizują działania o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym, tworząc szkolne programy wychowawczo-profilaktyczne. I tak na przykład, w ramach wdrożonego programu profilaktycznego szkolni specjaliści ze Szkoły Podstawowej nr 8 z Oddziałami Integracyjnymi w Chrzanowie, na rzecz uczniów przeprowadzili zajęcia poszerzające wgląd w sferę motywacji, kształtowania kontroli nad własnymi emocjami zarówno w przestrzeni wirtualnej, jak i w kontaktach interpersonalnych, oraz upowszechniające wiedzę z zakresu praw dziecka. Ponadto, uczniowie uwrażliwiani byli na problematykę szeroko pojętej przemocy i cyberprzemocy. Natomiast, Szkoła Podstawowa nr 10 w Chrzanowie wdrożyła działania profilaktyczne wspierające rozwój emocjonalny i społeczny uczniów, wzmacniające poczucie własnej wartości, wspierające kreatywność oraz uczące odpowiedzialności w podejmowaniu wyborów życiowych.
- ✓ I Liceum Ogólnokształcące w Chrzanowie kontynuowało funkcjonowanie specjalnej skrzynki listowej, do której uczniowie w sposób anonimowy mogli wrzucać informacje o zagrożonym poczuciu bezpieczeństwa.
- ✓ Placówki oświatowe podejmują współpracę międzyinstytucjonalną, aktywnie współpracując w zakresie swoich kompetencji z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Chrzanowie, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chrzanowie, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Chrzanowie, Komendą Powiatową Policji w Chrzanowie, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Chrzanowie, Powiatowym Ośrodkiem Wsparcia Dziecka i Rodziny w Chrzanowie, Zakładem Lecznictwa Ambulatoryjnego w Chrzanowie (w zakresie bilansów uczniów), Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Chrzanowie (w zakresie programów profilaktycznych). W sytuacji rozpoznania w rodzinie ucznia

zjawiska przemocy domowej bądź podejrzenia jej występowania, kadra oświatowa współdziała z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Chrzanów.

- ✓ Każda placówka oświatowa umożliwia swoim uczniom pobyt na terenie świetlicy szkolnej, angażując się w ten sposób w dodatkową opiekę na rzecz ucznia, wymagającego dłuższego pobytu na terenie placówki, z uwagi na sytuację zawodową rodzica bądź opiekuna faktycznego. Wspierając rodzinę w pełnieniu jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, Szkoła Podstawowa nr 10 w Chrzanowie organizowała dla swoich uczniów dodatkowe dyżury nauczycieli i wsparcie wolontariuszy klas starszych, prowadząc wsparcie w odrabianiu lekcji, a w ramach zajęć świetlicowych wzbogaciła ofertę o zajęcia czytelnicze, gry i zabawy, zajęcia wyciszające i relaksacyjne.
- ✓ Uczniowie, uczęszczający do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Chrzanowie, w roku 2023 wzmocnieni byli różnymi zajęciami o charakterze szkoleniowo-warsztatowym. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Chrzanowie gościł pracowników jednostek zewnętrznych, występujących w roli prelegentów na organizowanych warsztatach. Specjaliści, reprezentujący jednostki gminne i powiatowe, tj. pracownicy Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Chrzanowie, członkinie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Chrzanów, instruktor terapii Ośrodka Pomocy Społecznej w Chrzanowie, przedstawiciele Komendy Powiatowej Policji w Chrzanowie, poprowadzili szkolenia i zajęcia warsztatowe wzmocniające świadomość i poczucie sprawstwa wśród uczniów. I tak, odpowiednio prelegenci z POIK w Chrzanowie omówili problemy młodych osób z depresją, w tym możliwości uzyskania wsparcia w tym zakresie. Ponadto, uczniowie zaznajomieni zostali z właściwymi sposobami zachowania się wobec osób z problemami emocjonalnymi. Pedagodzy chrzanowskiego POIK omówili temat zaburzeń emocjonalnych wśród dzieci i młodzieży uwarunkowane niewłaściwymi relacjami rówieśniczymi i rodzinnymi. Instruktor terapii z OPS w Chrzanowie przeprowadził szkolenie pn. „Wsparcie rodzinne i instytucjonalne w eliminowaniu uzależnień od alkoholu, środków psychoaktywnych, papierosów, Internetu i telefonów komórkowych”. Uczniowie otrzymali materiały informacyjne dotyczące możliwości uzyskania wsparcia w przypadku uzależnień i przemocy w środowisku rodzinnym. W ramach warsztatów szkoleniowych, przedstawicielki Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Chrzanów omówiły konsekwencje przemocy w środowisku rodzinnym i w środowisku rówieśniczym, wskazały

rodzaje przemocy oraz istniejące formy pomocy instytucjonalnej. Z kolei, funkcjonariusze KPP w Chrzanowie podjęli temat „Bezpiecznych wakacji – wolnych od zachowań ryzykownych”. Każdorazowo w omawianych spotkaniach udział wzięło od 55 do 60 uczniów. W ciągu całego roku 2023 Ośrodek na rzecz swoich uczniów realizował zajęcia psychoedukacyjne, psychoprofilaktyczne i rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne. Zajęcia odbywały się w formie indywidualnej i grupowej, a dotyczyły między innymi takich obszarów jak:

- ✓ rozpoznawanie zachowań asertywnych, agresywnych i uległych,
 - ✓ dokonywanie adekwatnej samooceny,
 - ✓ kształtowanie hierarchii systemu wartości,
 - ✓ różnicowanie stanów emocjonalnych,
 - ✓ stosowanie metod radzenia sobie z problemami emocjonalnymi,
 - ✓ podejmowanie właściwych decyzji,
 - ✓ radzenie sobie w sytuacjach trudnych,
 - ✓ budowanie poprawnych relacji z najbliższym otoczeniem, w tym pielęgnowanie relacji rodzinnych; propagowanie zachowań prospołecznych,
 - ✓ tolerowanie zachowań ryzykownych,
 - ✓ zagrożenie uzależnieniami współczesnego świata,
 - ✓ przeciwdziałanie przemocy w środowisku rodzinnym i rówieśniczym,
 - ✓ poszukiwanie pomocy w przypadku zagrożenia poczucia bezpieczeństwa.
- W zakresie działań wspierających rodzinę godną pochwały jest postawa reprezentowana przez Szkołę Podstawową nr 5 w Chrzanowie, która to dokonuje bieżącej oceny sytuacji rodzinnej ucznia, ale także sytuacji materialnej, celem oszacowania zapotrzebowania na rodzaj wsparcia. Wskazana placówka udziela zarówno wsparcia specjalistycznego na rzecz samego ucznia i jego środowiska rodzinnego, jak też zaangażowana jest w pomoc materialną na rzecz rodzin najbardziej potrzebujących. W roku 2023 szkoła ponownie przeprowadziła w swoich strukturach zbiórkę darów i paczek noworocznych w ramach akcji charytatywnej pn. „Dar serca”. Pomoc materialna udzielana była również w strukturach Szkoły Podstawowej nr 10 w Chrzanowie, która wspierała najbardziej potrzebujących uczniów, ich rodziny, a także małoletnich narodowości ukraińskiej. Pomoc materialna miała charakter pomocy żywnościowej (porcja mleka lub porcja warzyw i owoców), a także wsparcia w finansowaniu wycieczek, Zielonych Szkół i zakupu podręczników. Uczniowie Szkoły Podstawowej nr 6 w Chrzanowie licznie włączyli się

w akcje charytatywne na rzecz dzieci z Powiatowego Ośrodka Wsparcia Dziecka i Rodziny w Chrzanowie, a także z oddziału onkologicznego Górnośląskiego Centrum Zdrowia Dziecka w Katowicach-Ligocie.

- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Chrzanowie po raz kolejny przyczyniło się do szeroko rozumianego wsparcia wizerunku rodziny i wartości z nią związanych, organizując kolejną edycję imprezy plenerowej pn. „Piknik – rajd integracyjny”. W imprezie udział wzięli słuchacze wszystkich oddziałów Liceum – wieczorowych i zaocznych, wraz ze swymi najbliższymi członkami rodzin. Wydarzenie miało na celu rozpropagowanie aktywnych form wypoczynku, zdrowego stylu życia oraz integrację międzypokoleniową.

4. Placówki służby zdrowia

Jednym z zadań własnych gminy są sprawy z zakresu ochrony zdrowia, w myśl (art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy o samorządzie gminnym). Do zadań własnych gminy w zakresie zapewnienia mieszkańcom dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej należy w szczególności:

- opracowywanie i realizacja oraz ocena efektów programów zdrowotnych wynikających z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców gminy;
- przekazywanie powiatowi informacji o realizowanych programach zdrowotnych; inicjowanie i udział w wytyczaniu kierunków przedsięwzięć lokalnych, zmierzających do zaznajamiania mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami;
- podejmowanie innych działań, wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców gminy.

W roku 2023 dostępne na terenie Gminy Chrzanów placówki służby zdrowia, zapewniały swoim mieszkańcom świadczenia w ramach podstawowej opieki zdrowotnej, ukierunkowane na promocję zdrowia, profilaktykę, diagnostykę oraz leczenie. Zgodnie z zasadą równego dostępu do świadczeń opieki medycznej, mieszkańcy Gminy mogli skorzystać z opieki zdrowotnej i sanitarno-epidemiologicznej.

X. PODSUMOWANIE

Wpływ środowiska rodzinnego ma ogromne znaczenie na powstawanie różnych problemów społecznych. Myśląc o wspieraniu rodziny, nie sposób przecenić roli profilaktyki, jako elementu chroniącego przed powstawaniem deficytów. W warto zatem w nadchodzącym okresie spojrzeć na rodzinę w kategoriach potencjału i możliwości, a tym samym wspierać takie działania, które pomogą rodzinie zmobilizować się do jak najlepszego działania na rzecz własnego dobra.

Kierunek działań na kolejne lata skupia się zatem na elementach, które zostały przedstawione w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Chrzanów na lata 2023-2025, wprowadzonego Uchwałą Rady Miejskiej w Chrzanowie nr LI/540/2022 z dnia 20.12.2022r., tj.:

1. Działania o charakterze promocyjnym związane ze wzmocnieniem pozytywnego wizerunku rodziny w Gminie Chrzanów.
2. Działania mające na celu tworzenie warunków umożliwiających zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego.
3. Działania o charakterze wspierającym rodziny przeżywające trudności opiekuńczo-wychowawcze.
4. Rozwój działań zapobiegających zagrożeniom i sytuacjom kryzysowym w rodzinie.
5. Działania wspierające, adresowane do dzieci i młodzieży.
6. Działania podnoszące kompetencje i profesjonalizm kadry zajmującej się pracą z rodziną.
7. Działania łączące aktywność różnych instytucji i podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz rodzin.

Działania zaplanowane do realizacji w roku 2024 mające na celu wsparcie rodzin z Gminy Chrzanów:

- I. Kontynuacja działań w ramach punktu „Mały Port” – miejsce edukacyjnych spotkań dla rodzin z dziećmi. Miejsce, które powstało, to przestrzeń umożliwiająca wspieranie prawidłowego rozwoju psychofizycznego i społecznego dziecka. Mały Port daje rodzicom możliwość zaczerpnięcia wiedzy na temat wychowania i rozwoju dziecka. Umożliwia spędzenie czasu z dzieckiem w warunkach bezpiecznych pozwalających na budowanie prawidłowych, opartych na zaufaniu, więzi będących podstawą w profilaktyce prorodzinnej. Działania w ramach Małego Portu będą kontynuowane w roku 2024

z naciskiem na działania skierowane do rodzin z problemami w obszarze funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

- II.** W roku 2024 będzie kontynuowany program „*Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością – edycja 2024*”, finansowany w ramach Funduszu Solidarnościowego. Zapotrzebowanie na usługę asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej zostało przewidziane przez tutejszy Ośrodek na okres od 01.03.2024r. do 31.12.2024r. Oszacowanie potrzeb na wyżej wymienioną usługę zostało poprzedzone analizą potrzeb klientów w środowisku, dokumentacją własną oraz doświadczeniem zaczerpniętym z poprzednich edycji. „Program „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością”, realizowany na terenie Gminy Chrzanów, będzie skierowany do osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionych, które wymagają usługi asystenta w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. W ramach program planuje się zatrudnienie 15 asystentów, którzy obejmą wsparciem w sumie 27 osób niepełnosprawnych z terenu Gminy Chrzanów.

Ponadto na rok 2024 zaplanowano realizację następujących zadań:

- „*Dobre praktyki w obszarze współpracy instytucjonalnej i interdyscyplinarnej w zakresie wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej*”, we współpracy z przedstawicielami Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Chrzanowie (koordynatorzy), jak i placówkami realizującymi zadania z pieczy zastępczej. Będą to cykliczne spotkania, mające na celu poszerzenie współpracy instytucjonalnej w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
- Realizowanie działań w ramach dofinansowania rozwoju pomocy społecznej w następujących obszarach:
 - ✓ wsparcie, aktywizacja i poprawa jakości życia seniorów, poprzez kontynuację projektu socjalnego „Radosna Druga Wiosna” oraz Programu Osłonowego „Seniorzy w Społeczności Lokalnej Gminy Chrzanów”,
 - ✓ rozwój lub wzmocnienie aktywności i samodzielności życiowej osób i rodzin,
 - ✓ prowadzenie specjalistycznego poradnictwa w zakresie: wsparcie psychologa, poradnictwo prawne.
- Realizacja programu „*Korpus Wsparcia Seniorów*”, w ramach którego będą realizowane

działania z dwóch Modułów:

- ✓ Moduł I – rozwój działań samopomocowych poprzez uruchomienie i utrzymanie usług opiekuńczych świadczonych w formie usług sąsiedzkich. Gmina Chrzanów złożyła zapotrzebowanie na środki finansowe na realizację usług sąsiedzkich dla 10 środowisk.
- ✓ Moduł II – realizacja usług opiekuńczych poprzez dostęp do tzw. „opieki na odległość” mającej na celu poprawę bezpieczeństwa oraz możliwość samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych. Gmina Chrzanów obejmie usługą teleopieki 100 seniorów w wieku 60+.
- Realizacja programu: „Opieka wytchnieniowa” dla jednostek samorządu terytorialnego – edycja 2024. GMINA Chrzanów złożyła zapotrzebowanie na objęcie programem 5 dorosłych osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Usługa będzie świadczona w formie pobytu dziennego, realizowanego w środowisku zamieszkania osoby z niepełnosprawnością.